

**Максим Дудченко:
Серед молодих
не почувуюся старим**
І у сто років можна жити повнокровно й
цікаво — це доводить своїм прикладом
професор Української медичної
стоматологічної академії
» стор. 12

**«Дуже важко було втратити
друзів у Москві через
різнобічність поглядів»**

Театральна режисерка Поліна Медведєва про те,
чому і як можна на 180 градусів змінити життя і
реалізуватися в новій іпостасі
» стор. 13

Пернаті вимагають тиші

Між людьми
і війною: як
рідкісним птахам
вціліти на островах
Приазов'я

» стор. 11

Україна молода

Вівторок, 10 вересня 2019 року

№ 100 (5557)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,086 грн
1 € = 27,662 грн
1 рос. руб. = 0,380 грн

Вони і досі серед нас

» стор. 6—7

Колишні агенти КДБ нині працюють на ФСБ і продовжують нести загрозу Україні

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на четвертий квартал!

стор. 4

Богдан Головаш
звільнений із полону

«Перші плани — швидше повернутися на службу і знову вийти в море. Це те, про що я думав в останні місяці перебування у полоні».

■ ДЕМОГРАФІЯ

Разом нас замало

Населення України стрімко скорочується

Тарас ЗДОРОВИЛО

Демографічна ситуація в Україні є катастрофічною — населення старіє і невпинно зменшується: наразі ми займаємо 33-тє місце у світі та 7-ме в Європі за кількістю населення. Найгірша ситуація в селах — вони фактично вимирають, як фізично, так і морально: молодь, якої там і так мало, втікає в міста, а та, що залишається — співаєтьс...

Згідно з офіційним звітом Держстату, за I півріччя 2019 року населення України скоротилося на 143 тис. 138 осіб — до 42,01 млн. Причому ця кількість обчислена з урахуванням окупованих територій на сході України, але без АР Крим та Севастополя. А якщо ще й згадати, що останній перепис в Україні було проведено аж у 2001 році, то зазначена статистичним відомством кількість наявного населення може викликати лише скептичну посмішку.

Зауважимо, що перепис населення України нова влада запланувала на 2020 рік і, за попередніми підрахунками, він обійдеться у суму, еквівалентну не менше ніж 90 млн євро. Причому, вперше проходитиме за допомогою електронних пристроїв: порохують не тільки громадян, які постійно проживають у нашій державі, а й заробітчани.

За останнє десятиліття початок 2019 року є найдепривнішим для України, і це, незважаючи на достатній міграційний приріст, який спостерігається щорічно з 2005 року, і у першому півріччі становить 11 тис. 643 особи.

Стрімке скорочення населення — це прямий наслідок значного перевищення смертності над народжуваністю. Вперше після Другої світової війни смертність в Україні перевищила народжуваність удвічі: на 149 тис. 549 народжених за півроку немовлят припало 304 тис. 330 смертей!.. І, за прогнозами спеціалістів, така тенденція ще довго лишатиметься, адже в репродуктивний вік входять юнаки та дівчата, народжені у 1998-2003 роках, а це був період із найнижчою народжуваністю в українській історії. При збереженні поточного коефіцієнта народжуваності й у другому півріччі цього року, він становитиме мінімальні за всю історію України 7,2 на 1 тис. осіб, а це найнижчий показник у світі, за винятком князівства Монако.

Дещо краща ситуація у Києві та області, де населення зросло на 2 тис. та 5 тис. осіб відповідно, щоправда — лише за рахунок позитивного міграційного сальдо, природний приріст навіть у столиці лишається від'ємним. У всіх інших регіонах держави спостерігається скорочення населення.

Тим часом можна виділити певні території на рівні міст та районів, де, попри все, зберігається приріст населення: серед населених пунктів України у I півріччі 2019 року найбільше зросло населення окупованого Севастополя та міст Київської агломерації, тоді як найбільше скорочення населення в абсолютному вимірі зафіксовано у Дніпрі, який втрачив статус міста-мільйонника. Найбільші відносні втрати зафіксовані в найменшому за населенням районі України: за півроку Поліський район Київщини, розташований на межі Чорнобильської зони відчуження, втратив 117 мешканців із 5 тис. 622 (скорочення — понад 4% на рік).

Західні регіони загалом у прирості населення виглядають більш оптимістично, тоді як у східній частині країни приріст зафіксовано лише в Енергодарі та в Полтавському районі.

Від законів природи нікуди не подітись: історичний досвід останніх десятиліть показав, що при рівних інших умовах природний рух населення є кращим у періоди швидкого економічного розвитку та політичної стабільності. Оскільки зараз є передумови для реалізації обох зазначених факторів одночасно, то існують чималі підстави сподіватися, що в найближчі роки вони дещо збалансують існуючі негативні тренди.

Проте треба бути реалістами — навіть за найоптимістичнішими прогнозами, найближчими роками не варто очікувати збільшення населення. Також варто нагадати, що теперішня демографічна ситуація в Україні — це відгомін репресивних дій, які ми пережили за радянської влади. ■

■ НАШІ

Прощавай, немита Московіє

Схема «35 на 35»: Україна і РФ обміняли політ'язнів і військовополонених з одного боку на терористів, найманців і шпигунів — з іншого

Іван БОЙКО

Цитату, винесену в заголовок, сказав журналістам в аеропорту «Бориспіль» одразу після повернення на Батьківщину український політ'язень Павло Гриб, перефразовавши відомі рядки Лермонтова.

Сталося це минулої суботи, 7 вересня, а сам обмін в'язнями між Україною і Росією відбувся у форматі «35 на 35». Український президентський Ан-148 приземлився у Москві трохи раніше 11:00. У цей час у Києві сів російський борт, який прилетів потих, кого Україна погодилась відпустити до Росії.

Уже рівно о 12-й годині обидва літаки піднялись у небо — український у напрямку Києва, російський — у Москву. Хоча пряме авіаційне сполучення між країнами досі заборонене.

В Україну повернулися 24 військовополонені моряки, яких незаконно захопили російські окупанти в районі Керченської протоки 25 листопада 2018 року (їх Кремль мав безумовно звільнити й віддати Україні за рішенням Міжнародного морського трибуналу в Гамбурзі), а також 11 цивільних політ'язнів, прізвиська яких роками були на слуху: Олег Сенцов (провів за ґратами найдовше за всіх — п'ять років), Олександр Кольченко, Роман Сущенко, Євген Панов, Микола Карпюк, Станіслав Клич, Павло Гриб, Олексій Сизонович, Володимир Балух, Артур Панов, Едем Бекіров.

Усі звільнені українці були незаконно засуджені у РФ і визнані політ'язнями навіть російськими правозахисниками, а моряки — військовополоненими. Тоді як на вимогу Кремля Київ у числі 35 злочинців (найманців, шпигунів, диверсантів) віддав громадян України, бойовиків ОРДЛО, засуджених українською Фемідою за тероризм.

Помічник президента України Андрій Єрмак, який очолював українську частину групи з обміну полоненими і літав за звільненими українцями у Москву, заявив одразу після обміну, що історія знає приклади, коли життя од-

Довга дорога додому.
Фото з мережі «Фейсбук».

ного громадянина спонукало державу відправляти військових, залучати всю державну машину, щоб його врятувати. Тож день 7 вересня він вважає перемогою президента Зеленського.

Прикметно, що перемовини щодо обміну Київ і Москва розпочали рівно за місяць до цього. «7 серпня 2019 року в нас відбулась розмова з президентом Росії Володимиром Путіним. Ми домовились про перший етап розблокування нашого діалогу і перший етап припинення війни — повернення наших військових, наших моряків. Ми домовились створити робочі групи, і їх створили», — розповів на летищі Зеленський журналістам.

За неофіційними даними, обміняти політ'язнів Сенцова, Кольченка та інших Путін погодився лише після того, як Київ пообіцяв віддати головного редактора РІА Новини Кирила Вишинського.

Утім не всі експерти, політики та журналісти в Україні вважають обмін «триумфом Зеленського». Зокрема, Банковій дорікають, що фактично йдеться не про обмін «35 на 35», а про «11 на 35». Річ у тім, що 24 українських моряків мали звільнити на вимогу Міжнародного морського трибуналу. Тим більше що 6 вересня Гаазький міжнародний суд мусив почати впро-

ваджувати санкції на захід російських суден до морських портів світу.

Чимало обурення, й не лише в Україні, а й у Нідерландах та Австралії викликало звільнення і видача Росії, всупереч Конституції, громадянина України Володимира Цемаха, так званого «офіцера сил ППО «ДНР»». Адже Цемах — єдиний затриманий свідок у справі про збиття малайзійського «Боїнга» МН-17, який міг би дати безцінні покази на суді в Нідерландах. Навіть президент Зеленський опосередковано підтвердив цінність Цемаха для Путіна, мовляв, без нього обмін міг зірватися взагалі. Проте, його нібито встигли допитати слідчі з Нідерландів.

Зауважимо, що українські розвідники, які захопили і вивезли Цемаха з окупованого Донецька, заплатили за це високу ціну, підірвавшись на міні: сержант 74-го окремого розвідувального батальйону ЗСУ Олександр Колодяжний тоді загинув, ще один — втратив ногу.

Ганебно й те, що Москві передали громадянку України, терористку «ДНР» Юлію Просолову, засуджену до 12 років позбавлення волі за вбивство в Маріуполі начальника головного відділу контррозвідки УСБУ полковник Харабєроша. Саме вона заклала вибухівку до авто контррозвідника. ■

Марина КРАВЧЕНКО
Полтавська область

■ ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Дійде черга й до диплома

Звільнений із полону старший матрос Богдан Головаш хоче швидше повернутися на службу і вийти в море

«Лефортово». Ця підтримка, каже, була дуже потрібна хлопцям, вона додавала сил стійко триматися і свідчила про те, що все не дарма.

На запитання про те, як він розцінює захоплення наших кораблів у Керченській протоці, відповів: «Ми йшли згідно з нормами Міжнародного морського права, згідно з усіма законодавчими документами, що існують між Україною та Росією».

У поверненні додому старший матрос Головаш ніколи не сумнівався, а

про обмін дізнався в суботу зранку. Зустрівшись у літаку з іншими матросами, перш за все, розпитували один в одного про самопочуття.

Сам він на здоров'я не скаржиться. Настрій, каже, веселий, бо ступив на нарешті на рідну землю.

За словами батька звільненого Олега Головаша, найближчий тиждень син проведе у Центральному військовому госпіталі в Києві на обстеженні, після чого прибуде в Кременчук. Поряд із ним весь цей час буде родина. До речі, у Бог-

дана є брат-близнюк Руслан, який після зустрічі в аеропорту не відходить від нього майже ні на мить. Він — студент Національного медичного університету імені Богомольця, майбутній військовий лікар.

Богдан же після закінчення Кременчуцького військового ліцею вступив до Академії Військово-Морських сил ім. Нахімова у Севастополі. У числі курсантів, які залишили Крим після окупації, продовжив навчання в Одесі. У лютому цього року мав захищати диплом. ■

■ НА ФРОНТІ

Крок уперед і два назад

За неофіційною інформацією, позиції наших захисників на передовій будуть відсунуті на два-чотири кілометри в районі населених пунктів Золоте, Хутір Вільний, Петрівське

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

Ситуація на фронті стабільно складна. Наразі вона дуже ускладнилася через політичні рухи та рішення. Після обміну наших політичних в'язнів та повернення моряків, інформаційний простір заповнений інформацією про їхню «ціну».

У «Борисполі» на зустрічі звільнених із полону президент Зеленський сказав: «Далі ми наблизитимемося до звільнення всіх наших і продовжуватимемо у Мінському процесі розведення військ у два етапи: спочатку Золоте — Петрівське, а потім — розведення по всій території та припинення вогню повною мірою й припинення війни».

За словами військових волонтерів, озвучений план уже почав реалізовуватися. За неофіційною інформацією, позиції наших захисників будуть відсунуті на 2-4 кілометри в районі населених пунктів Золоте, Хутір Вільний, Петрівське.

Але на кількість обстрілів такі заяви не вплинули. У вихідні збройні формування Російської Федерації та їхні посіпаки обстрілювали позиції підрозділів Об'єднаних сил із заборонених Мінськими угодами калібрів озброєння. Крім того, ворог застосував озброєння БМП, гранатомети різних систем та стрілецьку зброю.

На донецькому напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Схід» противник гатив

по наших позиціях поблизу Гранітного, Красногорівки, Верхньоторецького, Миколаївки, Авдіївки, Лебединського, Старогнатівки, Талаківки, Новотроїцького, Богданівки, Новогригорівки, Водяного, Павлополя.

На луганському напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Північ» противник обстріляв позиції Об'єднаних сил поблизу Кримського, Новгородського, Південного, Шумів, Майорська, Новотошківського, Оріхового.

За цей період один наш військовослужбовець отримав поранення.

За минулий тиждень військовослужбовці Національної гвардії, які виконують службово-бойові (спеціальні) завдання у складі операції Об'єднаних сил на блокпостах поблизу населених пунктів Маріуполь, Волноваха, Благодатне, провели близько 20 затримань.

Зокрема, на одному з блокпостів неподалік Маріуполя нацгвардійці зупинили чоловіка, якого розшукувала Служба безпеки України за співпрацю з бойовиками. Його було передано співробітникам Мангушського відділення поліції. Крім того, за минулий тиждень було виявлено та затримано 9 осіб, серед яких три жінки, усіх підозрюють у причетності до незаконних збройних формувань. ■

■ ВІДДІЛ КАДРІВ

Феномен Світличної

Кабмін повторно призначив на посаду голови Харківської облдержадміністрації попередню очільницю області

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Незважаючи на те, що представники нової влади не люблять чиновників зі старої обойми, голові ХОДА Юлії Світличній вдалося зберегти крісло керівниці області. Днями у Кабміні одним наказом її звільнили, а іншим знову призначили на цю посаду, хоча у списку кандидатів вона посідала далеко не перше місце. Більше того, голова Харківського антикорупційного центру Дмитро Булах напередодні публічно звернувся до Володимира Зеленського із закликом провести відкритий конкурс, як це було зроблено в Одеській та Львівській областях. Але його месидж у Києві відверто проігнорували. До речі, перший раз право очолити регіон Світлична виборола саме у відкритому конкурсі, який відбувся три роки тому після того, як її попередник Ігор Райнін перейшов на роботу до адміністрації президента.

Очільниця Харківщини в період попередньої каденції запам'яталася своїм умінням не лише реалізовувати проекти соціальної сфери, а й яскраво демонструвати свою роботу. За нею закріпився навіть імідж геніальної «піарниці», який вона активно підтверджувала конкретними справами. Скажімо, за останні рік-два в області були відремонтовані фактично всі лікарні, школи та будинки культури. Вона займалася дорогами і загальною інфраструктурою глибинки, до якої у попередників не доходили руки по 30 років і більше. Усі свої іміджеві перемоги років два поспіль вона публічно ділила з на той час чинним президентом і його партією, але ближче до виборів зайняла підкреслено нейтральну позицію, що, напевно, і допомогло їй зберегти свою посаду.

Наразі чиновниця активно підтримує вже теперішнього главу держави, з яким за традицією охоче ділиться частиною свого піару. Днями, відкриваючи нові об'єкти у Люботині та Мерефії, вона передала привіт містянам від Володимира Зеленського і заповіла, що попереду — нові перемоги. «Подібні новобудови з'являтимуться у громаді щороку», — повідомила вона на відкритті Мерефянського центру надання адміністративних послуг. — Зі свого боку хочу заповісти: ви будете мати підтримку обласної влади та президента. Об'єднавши зусилля, будемо і надалі зміцнювати Мерефу та Харківщину в цілому».

Утім, у послужному списку Юлії Світличної є й відверті програші. Найбільший із них — обладнання непереможних лісових ділків, які вже встигли підмочити репутацію навіть новій столичній владі, але й досі лишаються непокараними. Неприємний сюрприз піднесли очільниці й шляховики, недогледівши міст під Харковом. Той ганебно обвалився саме у дні, коли вирішувалася доля її другого терміну. Однак Світлична по-привсе витримала жорстку конкуренцію у, здавалося б, безальтернативних і не завжди високопрофесійних «Слуг народу», що для Харківщини, за теперішніх умов, є досить добрим знаком. ■

■ КРИМІНАЛ

Бомба для ректора

У злочині проти керівника Тернопільського національного економічного університету поліція вбачає ознаки серійності, людям радять не чіпати невідомі предмети

Світлана МИЧКО

У тернопільському обласному управлінні поліції відбувся брифінг із приводу резонансного злочину — вибуху біля приватного будинку ректора Тернопільського економічного університету Андрія Крисоватого, внаслідок якого серйозно постраждали сам господар та його дружина (в обох — множинні осколкові поранення, у чоловіка — вибухова травма, йому ампутували кисть лівої руки, у жінки — дуже вражені очі, одне з яких врятувати лікарям не вдалося). Як повідомив журналістам на брифінгу начальник Головного управління Національної поліції в Тернопільській області Олександр Богомол, саморобну вибухівку з вражаючими елементами біля оселі керівника вишу було встановлено приблизно о 2-й ночі 4 вересня біля входу на подвір'я. Зробив це, за висновком правоохоронців, досвідчений спеціаліст, бо це вимагає ювелірної точності. Відтак, коли Андрій Крисоватий рано-вранці вийшов на подвір'я і неочікувано підняв незрозумілий пакет, той вибухнув у нього в руках. На місці злочину слідчі виявили і записку такого змісту: «Подарунок від нас. Memento mori, ректор, memento mori» (у перекладі з латини — «пам'ятай про смерть»). — Авт.).

«На даний час стан здоров'я потерпілих важкий, але загрози життю немає», — сказав Олександр Богомол. — Проводять широкий комплекс слідчо-оперативних заходів, і ми надіємось на допомогу громадськості. Залучено підрозділи і для подальшої охорони потерпілих». Також він провів паралель із подібним випадком, який трапився у Тернополі рівно місяць тому, і вказує на серійність злочинів.

Андрій Крисоватий.

■ ДОВІДКА «УМ»

Андрій Крисоватий народився 23 грудня 1965 року у селі Кошляки Підволочиського району Тернопільської області. У 1989 році з відзнакою закінчив Тернопільський фінансово-економічний інститут (нині ТНЕУ) за спеціальністю «Ревізія і контроль». Після закінчення вишу залишився працювати там — викладачем, старшим викладачем, доцентом кафедри економіки, обліку і контролю в невиноробничій сфері, кафедри міжнародних валютно-фінансових відносин і податків, кафедри фінансів. Від лютого 2001-го — завідувач кафедри податків і фіскальної політики. У грудні 2006 року переведений на посаду проректора з навчально-організаційної роботи. З грудня 2011-го — проректор з науково-педагогічної роботи. З квітня 2013-го — ректор Тернопільського Національного економічного університету. Деякі ЗМІ називали його найбагатшим ректором України, бо у 2017-му сума задекларованих ним доходів сягала близько двох мільйонів гривень.

Тоді, так само рано-вранці, у дворі одного з будинків у центрі Тернополя вибухнула подарункова коробка, встановлена на капот автомобіля дружини екзаступника міського голови Володимира Камінського. Власниця авто не постраждала, бо «презент» узяв до рук випадковий перехожий, який і отримав травми, а зловмисника досі так і не знайшли.

— Особисто я пов'язую ці два випадки з одними і тими самими особами, які можуть бути причетні до цього злочину, — повідомив начальник обласної поліції. — В обох випадках разом із вибухівкою були залишені записки, на їх підставі ми розглядаємо версії особистої помсти, вимагання коштів, громадської та службової діяльності. В останньому випадку конфлікти навколо ТНЕУ, пов'язані з землею, теж не будемо відкидати. Знаємо про те, що є окремі бізнес-інтереси, тому також будемо їх розглядати. Ця подія на контролі в керівника Нацполіції України, міністра внутрішніх справ.

Прокуратура Тернопільської області здійснює процесуальне керівництво у кримінальному провадженні за фактом

вибуху біля будинку ректора ТНЕУ Андрія Крисоватого. За даним фактом внесено відомості в ЄРДР та розпочато досудове розслідування у кримінальному провадженні за ч. 1 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України (замах на вбивство). Тим часом, «у зв'язку із загрозою вчинення терористичних або диверсійних актів та враховуючи оперативну інформацію від правоохоронних органів», очільник Тернополя Сергій Надал доручив виконавчим органам влади вжити додаткових заходів безпеки, передусім — в освітніх, медичних, культурних та молодіжних закладах та установах, а також на об'єктах житлово-комунальної сфери. Керівникам відповідних підприємств, установ та організацій доведено до неухильного виконання правила першочергових дій у разі виявлення невідомих предметів. Окрім цього, влада звернулася до населення міста із засторогою «не чіпати, не пересувати, не розкривати невідомі, підозрілі та вибухонебезпечні предмети, а при виявленні таких предметів або залишених без нагляду транспортних засобів — прохання невідкладно інформувати правоохоронні органи». ■

Соломія БОНДАРЕНКО

■ ПАРЛАМЕНТ

Шуфрич проти Разумкова

Із суперечки між представником «Опозиційної платформи — За життя» Нестором Шуфричем і спікером парламенту Дмитром Разумковим розпочалася погоджувальна Рада. Нестор Іванович був незадоволений тим, що голова Верховної Ради не вніс до порядку денного на пленарний тиждень законопроекти «Опозиційної платформи — За життя», які вони визначили пріоритетними. «Несторе Івановичу, я про це говорив, але ви, мабуть, не уважно слухали», — заявив Разумков. — Ваші законопроекти будуть розглянуті вже наступного тижня». На що Шуфрич зазначив: «Якраз я вас уважно слухав, але в порядку денному так і не з'явилися законопроекти, ініційовані нашою партією».

Цього тижня депутати працюватимуть щодня. «Ми готові до перепрацювань. Тому цього тижня не плануємо збавляти темпи», — зазначив депутат від «Слуги народу» Олександр Корнієнко. Відкриваючи засідання, Дмитро Разумков наголосив, що в суботу, 7 вересня, відбулася справді визначна подія — повернення українських громадян із російського полону. «Президент показав, що якщо є політична воля, якщо є мета, якщо є розуміння, що треба робити, то майже ніколи не буває питань, які неможливо вирішити», — зазначив Разумков. — Цю практику ми зможемо перейняти і впровадити під час нашої роботи у Верховній Раді, об'єднавши наші зусилля в інтересах нашої держави та в інтересах наших громадян».

Не оминув у вступному слові Разумков згадати і ефективність роботи Верховної Ради минулого тижня. До порядку денного другої сесії Верховної Ради дев'ятого скликання ввійшло 188 питань. Більшість із них стосується ініціативи народних депутатів, із яких 50 визначено президентом України як невідкладні, 13 невідкладних проєктів ініційовано самим президентом України. До перехідних із минулого скликання належать 69 питань. Серед них чотири законопроекти повернуто з вето президента для повторного розгляду.

Рекорди Ради: 176 рішень за дві доби

Також, за словами Разумкова, для розгляду на поточному тижні комітети вже підготували 36 питань. Загалом за дві доби роботи новообраної Верховної Ради України ухвалено 176 рішень із позитивним результатом. Мінімальна кількість голосів, які були віддані за те чи інше рішення, — 258, а максимальна — 390. Враховуючи той факт, що до складу фракції «Слуга народу» входить 252 народні депутати, решта голосів за кожним з ухвалених рішень, відповідно, належить іншим фракціям чи позафракційним народним депутатам. Саме це, на думку голови Верховної Ради, свідчить про консолідацію сесійної зали та суперечить тезі про «монополізацію» або «диктатуру». Голова парламенту повідомив, що підтримує продовження судової реформи та реформи правоохоронної системи, за продовження боротьби з корупцією. Для цього, за його словами, потрібно зробити багато кроків. «Важливо, коли ти починаєш бігти, треба гарно відштовхнутись. Мені здається, що поштовх уже відбувся», — зазначив він. Торкаючись питання дотримання свободи слова у питанні законодавчому органі країни, Дмитро Разумков зазначив, що журналістам не обмежують і не обмежуватимуть доступ до парламенту. «У журналістів є й буде доступ до кулуарів Верховної Ради», — наголосив він і додав, що влада захищатиме свободу слова в Україні.

Слава... своїм

У вступному слові депутат від «Слуги народу» Олександр Корнієнко на самому початку привітав громадян із поверненням полонених українців додому. Корнієнко зазначив, що даний приклад є взірцем того, як політик має виконувати свої обіцянки (дуже якимось «по-ленінськи»): «Партія «Слуга наро-

Шалено хочеться перепрацювати

Турборежим Верховні Ради: чого чекати від депутатів найближчим часом та які законопроекти стануть першочерговими

Плани Верховної Ради на тиждень: закон про імпідмент, антикорупційні ініціативи та місія Пета Кокса.

Фото з сайту 112.ua.

ду» слідуватиме прикладу президента Зеленського і так само виконуватиме свої обіцянки перед виборцями. Тому все, що ми обіцяли, ми виконаємо». Пріоритетом для партії цього тижня у Верховній Раді є впровадження антикорупційних ініціатив. «Ми не плануємо зменшувати темп. Навіть більше працювати, ніж минулого тижня. Тому цей тиждень, сподіваюся, буде ще ефективнішим», — додав Корнієнко.

Також партія «Слуга народу» планує внесення змін до регламенту Верховної Ради. «Зараз робоча група готує проєкт нового регламенту і, відповідно, за процедурою його прийматимуть. Фактично в середині — наприкінці жовтня ми можемо вийти на новий регламент, за яким далі працюватимемо». Корнієнко додав, що треба певний час, щоб за старою процедурою прийняти новий регламент, у якому будуть нові процедури. За його словами, зміни в новому регламенті стосуватимуться зменшення процедур, які ускладнюють прийняття законів чи ставлять перепони в прийнятті (як внесення поправок із голосу). Також планують боротися із законодавчим спамом, хоча в самому «Служі народу» ще точаться дискусії з цього приводу.

Розгляд бюджету-2020 на початку вересня

За словами Корнієнко, «вже наступного тижня депутати почнуть розгляд бюджету на 2020 рік. Адже Кабінет Міністрів зараз працює 24/7, щоб до 15 вересня внести до Верховної Ради проєкт бюджету на 2020 рік. Це виклик як для Кабміну, так і для нас. Це буде плідна та ефективна робота. Тому ми вирішили, що в цю п'ятницю не буде години запитань для уряду. Кабмін сформований лише 23 серпня, тому нам треба трохи почекаати перед тим, як вони зв'яжуться. Вони зараз працюють у цілодобовому режимі». Уже в наступний понеділок Кабмін має подати повний бюджет на 2020 рік, а з наступного тижня депутати почнуть його розглядати та аналізувати. Таким чином, у «Служі народу» пропонують провести першу годину запитань до уряду в п'ятницю, 11 жовтня.

Своє вступне слово представник «Опозиційної платформи — За життя» Юрій Бойко також розпочав із привітань обміну між Україною та Росією.

Він зауважив, що останні три роки цей обмін був заблокований. «Ми вдячні владі, що цей процес пішов. Це крок до мирного врегулювання на сході України», — зазначив представник «ОПЗЖ». За його словами, завдання парламенту — на найближчі тижні впроваджувати мирні ініціативи задля миру на Донбасі. «Ми повинні бути готові до компромісу, навіть болісного. Адже легко це питання вирішити неможливо. Наше завдання — підтримати мир на Донбасі політичним шляхом», — додав Бойко.

Не оминув у своїй промові Бойко й ситуації навколо телеканала «Ньюзван». І не дивно, адже власником цього ЗМІ є соратник Бойка та Медведчука, народний депутат від «ОПЗЖ» Тарас Козак. У телеканала «Ньюзван» можуть забрати ліцензію. Минулого тижня Національна рада з питань телебачення і радіомовлення на своєму засіданні прийняла рішення звернутися до суду з позовом щодо телеканалу «Ньюзван». Причиною цього стало розпалювання національної ворожнечі в ефірі телеканала «Ньюзван», який належить соратнику Віктора Медведчука Тарасу Козаку. За словами представника Нацради Ольги Герасим'юк, відомство не відкри-

ває канал і не відбирає ліцензію, вони лише можуть звернутися до суду, який уже й винесе рішення. Тому, за словами Герасим'юк, канал не припиняє мовлення, а всі закиди про закриття Нацрадою є фейками. Зазначається також, що звернення до суду з позовом про анулювання ліцензії є максимальною санкцією, яку може застосувати Нацрада.

Нагадаємо, що в ефірі даного телеканала неодноразово лунали заяви про російських політиків про дружні стосунки з Росією, транслювали поїздки Віктора Медведчука до Володимира Путіна.

Під час свого виступу на погоджувальній Раді представниця «Європейської Солідарності» Ірина Геращенко також подякувала всім полоненим, які повернулися додому з полону і виявили мужність, перебуваючи в Росії: «Я хочу подякувати нашим героям і їхнім родинам. Ми багато говоримо про внесок влади, але мало про те, що насправді вони герої, які не зламалися й повернулися додому. Я певна, що цей крок допоможе звільнити й інших наших полонених». Не оминила вона й президента Володимира Зеленського: «Я щиро дякую новій команді та Зеленському за те, що вони зробили. Ми маємо продовжувати боротися на міжнародних майданчиках, щоб усі українці повернулися додому». У своїй промові Геращенко нагадала, що в неділю відбулися незаконні вибори в анексованому Криму, й додала, що явка була меншою, ніж п'ять років тому.

І про імпідмент поговорять

Верховна Рада планує в четвер, 12 вересня, розглянути законопроект про імпідмент президенту. «Тиждень тому була нарада, на якій президент дав низку доручень, і ми дуже раді, що за цей тиждень нам вдалося в комітетах опрацювати вже частину тих доручень і тих законодавчих актів, які вноситимуть зміни в економічні галузі, в політичному регулюванні. Законопроект про особливу процедуру усунення президента з поста стоїть у порядку денному в четвер. Це той самий законопроект про імпідмент, про який багато говорили, але ми вперше розглядатимемо його й голосуватимемо», — зазначив Корнієнко.

Окрім того, за його словами, з 17 вересня в парламенті мають бути розглянуті антикорупційні ініціативи.

Нагадаємо, законопроект 1012 «Про особливу процедуру усунення президента України з поста (імпідмент)» передбачає, що Верховна Рада може усунути президента з посади в порядку імпідменту винятково в разі вчинення ним державної зради або іншого злочину. Процедурою імпідменту ініціюватиме більшість народних депутатів від конституційного складу.

Цікаво, що голова Місії Європейського парламенту з реформування Верховної Ради Пет Кокс у середу відвідає український парламент. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2019

Інтернет для всіх — газета для обраних

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на четвертий квартал

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагається бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на «Україну молоду» на жовтень і наступні місяці 2019 року як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань України «Преса поштою».

Оформити передплату на жовтень можна до 18 вересня у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті УДППЗ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua.

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплатуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2019 рік:

на місяць — 62 грн. 62 коп.,
на два місяці — 125 грн. 24 коп.,
до кінця року — 187 грн. 86 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 82 грн. 62 коп.,
на два місяці — 165 грн. 24 коп.,
до кінця року — 247 грн. 86 коп.

Передплатний індекс — 01555

П'ятничний номер:

на місяць — 23 грн. 11 коп.,
на два місяці — 46 грн. 22 коп.,
до кінця року — 69 грн. 33 коп.

Передплатний індекс — 49497

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 2 грн. 90 коп., на квартал — 6 грн. 70 коп.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

■ КОНТАКТИ

Зміцнюється вісь Париж — Москва

Макрон і Путін обговорили підготовку до саміту в «нормандському форматі»

Ігор ВІТОВИЧ

Президент Франції Еммануель Макрон та президент Росії Володимир Путін в неділю, 8 вересня, під час телефонної розмови обговорили підготовку до проведення майбутнього саміту «нормандської четвірки» в Парижі.

Як повідомили в Єлисейському палаці, обидва президенти підтвердили, що після обміну утримуваними між Москвою та Києвом «поточний імпульс дозволить проведення саміту в «нормандському форматі» в Парижі у найближчі кілька тижнів», цитує агенція новин «Франс Пресс».

Пресслужба президента РФ у повідомленні про розмову зазначила, що хазяїн Кремля вказав на необхідність ретельної підготовки порядку денного зустрічі та рішень, ухвалення яких на ній планується. Крім того, Макрон та Путін висловили надію, що проведений обмін утримуваними «сприятиме нормалізації українсько-російських відносин», повідомили у Кремлі.

Як повідомлялося, остання зустріч глав держав та урядів «нормандської четвірки» відбулася в жовтні 2016 року в Берліні. Тиждень тому, 2 вересня, в Берліні пройшла зустріч у «нормандському форматі» на рівні політичних радників. Одразу після зустрічі міністр закордонних справ України Володимир Пристайко заявив, що сторони досягли певних домовленостей, реалізація яких дозволить уже найближчим часом провести саміт глав де-

Макрон наступає на граблі попередників, вважають експерти.

ржав та урядів «нормандської четвірки».

В останні місяці на лінії Париж — Москва спостерігається «суперактивність» контактів, яка можлива лише між найближчими союзниками. Телефонні переговори між двома лідерами відбулися на тлі візиту до Москви міністра закордонних справ Франції Жан-Ів Ле Дріана і міністерки оборони Флоренс Парлі, які прибули до Москви у понеділок, 9 вересня.

24-25 травня Макрон перебував у Санкт-Петербурзі і зустрічався там із Путіним. Через кілька днів, 29 травня, Володимир Путін зустрічався з Макроном у Парижі, а 19 серпня — в літній резиденції Макрона — фортеці Брегансон на Середземному морі. Після останньої зустрічі французький президент заявив: «Вибір, який зробив Зеленський, є справжньою зміною розкладу в ситуації на сході України». Саме тоді ми дізналися не від офісу президента України, а від Макрона, що Путін «кілька разів розмовляв із Зеленським в останні тижні, і для нас це вдала можливість»

просунулися вперед у питанні врегулювання конфлікту.

Нагадаємо, що остання зустріч Макрона з Путіним відбулася за кілька днів до саміту «Великої сімки» у французькому місті Біарріц. На цьому саміті Макрон спільно з президентом США Дональдом Трампом запропонували повернути Росію до «Великої сімки», знову перетворивши її на «Велику вісімку». Саме ці часті та «теплі» контакти Макрона і Путіна дали підстави російській пропагандистській агенції «Спутнік» зробити висновок, що «Макрон лідирує в гонці за відновлення відносин із Росією».

Таку лінію поведінки президента Франції Еммануеля Макрона стосовно Кремля вже називають повторенням помилок, які раніше були допущені багатьма лідерами Заходу. Такого висновку в аналітичній статті, оприлюдненій на сайті британського Королівського інституту міжнародних справ, дійшли експерти Chatham House Джеймс Ніксе й Мат'є Бу-

лег. «Діалог заради діалогу, — без принципів або конкретної мети, — це слизький схил, який відповідає інтересам Росії. Франція вже допомогла у поновленні Росії в ПАРЄ в червні 2019 року. І під час традиційної зустрічі з послами 27 серпня Макрон пішов ще далі, фактично пробаючи Росії будь-яку відповідальність за заморожені конфлікти на її околицях... Небезпека полягає в тому, що спроби Франції збільшити власну вагомість трансформуються у політику, яка може призвести до ослаблення оборони та принесення в жертву союзників, таких, як Україна і Грузія», — йдеться у публікації. Автори стверджують: припущення президента Франції про те, що він може знайти шлях, щоб привести Росію «в стайню», є помилковим, оскільки сама Росія не хоче туди повертатися, навіть якщо говорить про таке бажання. І, безумовно, такий крок не може відбутися на умовах Євросоюзу. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Голова МЗС Франції перед учорашнім візитом до Москви заявив, що говорити про зняття санкцій із Росії зарано. «Санкції можуть бути поступово переглянуті, але ми ще не на цьому етапі», — каже глава французького дипломатичного відомства. Але найімовірніше, що саме про це йшлося. Бо міністерка оборони пані Парлі, у свою чергу, заявила про «велику кількість геостратегічних викликів, щодо яких у Франції та Росії спільні інтереси».

■ ПРЕМІАЛЬНІ

«Лев» за «Атлантиду»

Український фільм переміг на Венеційському кінофестивалі

Олег БОРОВСЬКИЙ

Минулої суботи, 7 вересня, завершився 76-й Венеційський міжнародний кінофестиваль. У другій за важливістю програмі Венеційського фестивалю «Горизонти» переміг фільм «Атлантида» українського режисера Валентина Васяновича, повідомляє Державна агенція з питань кіно.

«Горизонти» є другою за значущістю програмою Венеційського кінофестивалю і проводиться паралельно з головним конкурсом. До участі у цій секції відбирають художні та документальні фільми, які представляють нові тенденції у розвитку світового кінематографу», — йдеться в заяві. За перемогу у цій програмі змагалися 19 фільмів.

«Атлантида» — це антиутопія про недалеке майбутнє, коли Україна перемогла у війні Росію і повернула Донбас. Стрічка одночасно й оптимістична, і депресивна, знята сміливою і жорсткою камерою. Це фільм про судоми перед остаточною руйнацією міфу індустріального Донбасу: на рівні промислового ландшафту, а насамперед — у людському вимірі. Васянович працював над стрічкою як автор сценарію, режисер, оператор і співпродюсер. Для України це перша кінонагорода такого високого міжнародного рівня.

Стосовно головного конкурсу, то там «Золотий лев» дістався американському фільму «Джокер» режисера Тодда Філіпса з Хоакіном Феніксом у головній ролі. Стрічка Філіпса розповідає історію Джокера, головного ворога супергероя Бетмена зі знаменитого коміксу. Це історія божевілья та сатанинського «змужніння» невдалого, психічно хворого коміка, роль якого неперевершено виконав Фенікс. Актору вже пророчать «Оскар» за цю важку та складну роль.

Другу за значимістю нагороду Гран-прі отримав 86-річний класик світового кіно Роман Поланскі за фільм «Офіцер і шпигун» про славетну справу Дрейфуса — судовий процес у грудні 1894 року проти офіцера французького генерального штабу, єврея за походженням, капітана Альфреда Дрейфуса, якого визнали винним у шпигунстві на користь Німеччини та засудили на вигнання.

«Срібний лев» дістався фільму «Про безкінечність» шведського режисера Роя Андерссона, який п'ять років тому вже здобув у Венеції «Золотого лева» за фільм «Голуб сидить на гілці, роздумуючи про буття». ■

■ СТИХІЯ

«Факсай» сказав «банзай»

Японію накрив потужний тайфун

Олег БОРОВСЬКИЙ

Майже мільйон будинків у районі Токіо залишилися без електрики після тропічного тайфуну «Факсай», який пройшовся східною частиною Японії в ніч із неділі на понеділок, 9 вересня. Він був одним із найсильніших, що вдарили по столиці Японії за останні десять років, повідомляє Бі-Бі-Сі. Пориви вітру в окремих районах сягали швидкості понад 200 кілометрів за годину.

Через стихію скасували 160 авіарейсів, не працювала залізниця. Район Канагава миттєво втратив електроенергію, влада закликала людей не виходити на вулицю. «Я ніколи такого не бачив», — сказав представник влади національної телекомпанії NHK.

Із наближенням шторму майже 400 тисяч людей у районах Канагава, Сідзуока, Сайтама, Тіба та Токіо закликали до евакуації. Не обійшлося без жертв. У Сетагаї знайшли без свідомості жінку, яка згодом померла в лікарні. Поранення отримали загалом 36 осіб.

Стихія накрила країну в той час, коли Японія готується до проведення Чемпіонату світу з регбі, на який, як очікують, приїде понад 400 тисяч гостей.

Тайфун «Факсай» зараз повертає назад, у бік Тихого океану, але ризик затоплення та зсувів залишається. Стихія прийшла до Японії після того, як минулими вихідними інший потужний тайфун прокотився над Корейським півостровом. Тоді загинуло восьмеро людей.

«Факсай» став 15-м тайфуном, що сформувався в Тихому океані з початку цього року. ■

■ НАСЛІДКИ

«Путін здобув маленьку перемогу»

Гаага вимагає від Москви видачі свідка у справі про збитий «Боїнг»

Ігор ВІТОВИЧ

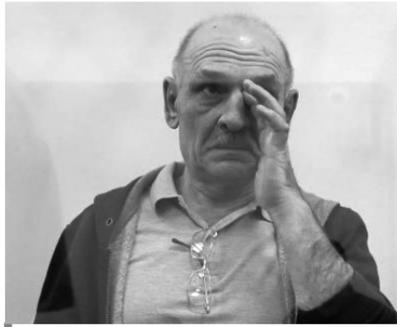
Прокуратура Нідерландів висунула вимогу до російської влади видати їй Володимира Цемаха, колишнього командира протиповітряної оборони так званої «ДНР». Ця вимога була скерована після того, як Цемах, якого голландські слідчі вважають ключовим свідком у справі про збиття літака рейсу МН17, опинився в Москві внаслідок російсько-українського обміну в'язнями.

Газета De Volkskrant нагадує, що українська влада передала свідка в Росію, «незважаючи на заперечення голландської влади», яка «кілька разів вимагала» від Києва не відсилати його до Москви. «Росія, як здається, мала лише один інтерес в тому, щоб їй передали Цемаха: завадити йому свідчити у справі МН17 в нідерландському суді», — вважає газета. Уряд Нідерландів висловив жаль, що потенційний свідок у справі МН17 був переданий Росії, і підтвердив, що намагався перешкодити його передачі. Ще влітку голландська прокуратура робила через дипломатичні та політичні канали спроби не до-

пустити видачу Володимира Цемаха Росії. Тепер глава МЗС Нідерландів Стеф Блок зазначив, що передача цього свідка Москві «викликає жаль». Газета наголошує, що тепер, коли Цемах у Росії, «мало шансів, що він надасть свідчення»: «Росія не видає цивільних осіб» і «Путін завжди заперечував, що його країна причетна до знищення МН17», на борту якого перебували 298 осіб.

Бі-Бі-Сі у своєму огляді світових ЗМІ зазначає, що більшість із них сходяться на думці, що передача Цемаха до Москви — це поступка української влади Кремлю. Цемах — «один із небагатьох людей, хто міг би довести участь Росії у збитті літака», — зазначає австрійська газета Kurier. Слідчі припускають, що він володіє інформацією про перевезення системи протиповітряної оборони «Бук» із Росії в Україну навесні 2014 року або навіть і більше, пише видання.

Сорок депутатів Європейського парламенту цього тижня звернулися до українського президента з проханням не допустити звільнення Цемаха, наголошує британська Guardian. «Це дуже, дуже поганий момент не лише

Передавши Цемаха Москві, Україна може ніколи не дізнатися правди.

для Нідерландів, а й для Євросоюзу та всіх родичів жертв МН17», — цитує Guardian одну з підписанток Каті Пірі. «Це звільнення — неприйнятне!» — заявив Піт Плогер, член нідерландського фонду допомоги родичам жертв катастрофи МН17, повідомляє Le Monde. «Людину, яку підозрюють у відповідальності за загибель майже 300 невинних людей, мають судити», — сказав пан Плогер. А голландське видання De Telegraaf відверто констатує: «Володимир Путін здобув маленьку перемогу». ■

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО, Герой України, генерал-лейтенант СБУ, кандидат юридичних наук

Відкрита російська «п'ята колона» в Україні, якою є «московський окупаційний» блок «За життя» на чолі з двома колишніми агентами КДБ (не виключаю, що вони є і чинними агентами ФСБ РФ) і підпільна КПУ, та прихована, представники якої замасковані у фракції «Слуга народу», є реальною загрозою втрати Україною свого суверенітету, незалежності і перетворення країни на сателіт РФ або розчленування України. Всі вони — політичні хвойди, запродавці, агенти впливу Кремля!

Ігор Коломойський справедливо зауважив: «Медведчук і Бойко — колаборанти і зрадники. Ще просто їхня зрада не вималювалася до статті кримінального кодексу».

У лютому 2019 року Генпрокуратура порушила кримінальне провадження проти Медведчука за ознаками злочинів, передбачених ч.3 ст.110 КК (посягання на територіальну цілісність і недоторканість України) та ч. 1 ст. 111 КК (державна зрада), розслідування веде СБУ.

Путін застеріг Зеленського від «переслідування парламентської опозиції», яку очолюють Рабінович (за його особистим визнанням — агент КДБ «Жолудь») і Медведчук, який, за твердженням голови СБУ Деркача і президента України Кучми та документів, які я вивчав у архіві, — агент КДБ під псевдонімом «Соколовський».

Зауважу воєнному злочинцю Путіну на його «застереження», що «колаборантам і зрадникам» його «окупаційного» блоку «За життя» — місце не в парламенті, а на кладовищі історії або у в'язниці, а йому — на шибениці, як Саддаму Хусейну!

«Пізнаєте їх за плодами їхніми»

У публікації «Хто вони — агенти КДБ»? І як ними ставали...» («УМ» від 04.09.2019 р., випуск № 98) я виклав розсекречені цілком таємні нормативно-правові документи КДБ СРСР, які регламентували оперативну і агентурну роботу органів держбезпеки, давали визначення категорій осіб, які таємно співпрацювали з КДБ, що таке особові і робочі справи агентів (резидентів), методи й способи їхньої вербовки, як їх заохочували і нагороджували за результати роботи та основні положення про агентурний апарат і довірених осіб органів КДБ.

Тепер самостійно зробіть аналіз біографій, в першу чергу, депутатів «окупаційного» блоку «За життя», акцентуючи увагу на таке: де вони навчалися; чи служили в армії; чи притягувалися до кримінальної відповідальності, чи звільнялися від неї і яким чином; які є на них компрометуючі матеріали, опубліковані у ЗМІ; їхні поїздки за кордон у складі делегацій та кар'єрний ріст у радянські часи, а також їхні успіхи в політиці, бізнесі, контакти в Росії та як змінювалася їхня політична або релігійна позиція (прихильність до Москви і РПЦ) за роки незалежності України.

На зроблений аналіз наклади, як кальку, опубліковане мною «Положення про агентурний апарат і довірених осіб органів державної безпеки» і мою статтю «Хто вони — агенти КДБ? І як ними ставали...». Ви самі зможете виявити ознаки того, хто з них був чи міг бути агентом КДБ у радянські часи і, дуже ймовірно, є агентом ФСБ, СЗР РФ та агентом політичного впливу Москви в Україні. І «Ви пізнаєте їх за плодами їхніми» (Євангеліє від Матвія 7:15-21).

Тому й нагадую про них, і застерігаю: «Українці, будьте пильними!!! Вони серед нас! Уважно придивіться, якої біді наробила агентура КДБ-ФСБ незалежній Україні і яку ще може наробити, якщо своєчасно не буде ліквідована».

У 2004 році під час президентських виборів із трибуни парламенту я заявив, що кандидат у президенти Янукович не лише неодноразово судимий за насильницькі і корисливі злочини, він не українець за національністю та ще й агент КДБ. Його не можна обирати президентом України.

Після мого виступу на мене вийшов ветеран КДБ, генерал-майор у відставці (на той час він проживав у Криму). Більш ніж у годинній розмові ветеран багато чого розповів про «бандюгу Вітло» і зазначив, що якби знав, що з нього стане таке «держав-

не хамло», на руках якого кров, то не вербував би його, хай краще згнив би на зоні. Агент з нього був, як «куля з г...на», — зауважив ветеран. Я готовий навіть піти на його ліквідацію, щоб спокутувати свій гріх перед людьми, як Тарас Бульба свого сина: «Я тебе породив, я тебе і вб'ю!» — заявив відставний генерал. «На все воля Божа», — відповів я, потиснувши йому руку на прощання...

Журналіст Аскольд Крушельницький пізніше напише, як колишній радянський офіцер ГРУ Петро Лелик розповідав йому, що, коли Янукович був на зоні, його завербував КДБ, оскільки він мав тісні контакти з лідерами організованого злочинного світу в Донецьку і давав на них інформацію. У листопаді 2014 року ексголова СБУ Євген Марчук заявив, що «Янукович апріорі не міг не бути агентом КДБ, будучи двічі судимим у радянські часи», як і керівники супер секретних заводів, натякаючи, як я зрозумів, на Кучму, коли той був генеральним директором ВО «Південний» (1986-1992) — на той час найбільший завод військової та ракетно-космічної техніки в Радянському Союзі.

Марчук правий. Згідно з «Положенням про агентурний апарат і довірених осіб органів державної безпеки», керівники воєнно-оборонних підприємств були або агентами, або «позаштатними співробітниками» КДБ. Залежність Кучми від Москви простежується ще й до цього часу. Архіви не горять.

Зауважу, що батько майбутнього зрадника-втікача президента України — Федір Володимирович Янукович, 1923 р. н., у роки Другої світової війни служив у поліції в білоруському місті Вілейка. Був засуджений за дезертирство і пособництво німецько-фашистським окупантам, для відбування покарання був переселений на виправні роботи у Донецьку область. Народна мудрість говорить: «Яблуко від яблуні недалеко падає». У зрадника Януковича-молодшого це виявилось спадковою ознакою.

Свою роль як агент КДБ Янукович відіграв по повній програмі, коли став президентом України. Спочатку підписав із президентом Росії Медведевим так звані Харківські угоди, згідно з якими термін перебування Чорноморського флоту РФ у Севастополі було продовжено з 2017 до 2042 року.

Потім Янукович на вимогу (погрози) Москви підписав підписати Угоду про асоціацію ЄС—Україна на саміті Східного партнерства у Вільносі, що призвело до Революції гідності, воєнної аг-

ресії Росії, анексії нею Криму і окупації частини Донбасу.

Призначення, що завдало СБУ найстрашнішого удару за роки незалежності

Наприкінці грудня 2012 року Янукович призначив міністром оборони і членом РНБО України уродженця і громадянина РФ Павла Лебедева, який, за вказівкою Кремля, майже повністю розвалив ЗС України і здав російським спецслужбам військові таємниці. За твердженням народного депутата Миколи Томенка, Лебедев був призначений «за квотою Росії».

На початку січня 2013 року Янукович призначив головою СБУ і членом РНБО України без отримання українського громадянства, громадянина РФ (звільнений із лав ЗС РФ у 1998 році) Олександра Якименка. Це призначення завдало СБУ найстрашнішого удару за всі роки незалежності, після чого вона досі не може нормально функціонувати. Після втечі Януковича та Якименка стало відомо, що комп'ютерний центр СБУ був поставлений під повний і жорсткий контроль ФСБ РФ. У цьому центрі працювали кадрові офіцери російських спецслужб, а співробітників СБУ туди навіть не допускали. В результаті практично вся база даних СБУ, включаючи інформацію про кадровий склад, агентурний апарат і дані про працівників, які працювали під глибоким прикриттям, була передана в Москву.

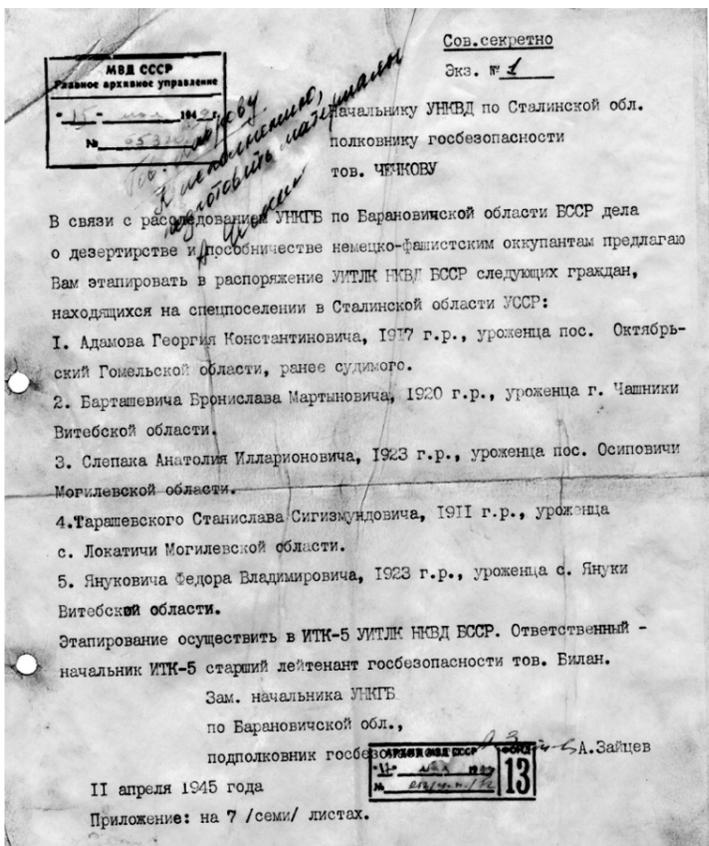
Це була катастрофа, якій у мирний час немає аналогів в історії спецслужб світу! В результаті цієї операції немало громадян України (прізвища яких невідомі широкому загалу) були арештовані в Росії. Але це — лише видима верхівка айсберга. Набагато страшніше те, що тепер агентурний апарат СБУ може перетворитися (якщо уже не перетворений за п'ять років війни) в агентурну мережу ФСБ РФ на території України шляхом перевербування агентів (резидентів) на основі викрадених в СБУ таємних матеріалів і компромату.

За таких умов СБУ стає навіть небезпечною для своєї власної держави. Практично необхідно проводити повномасштабне внутрішнє розслідування і відроджувати СБУ з чистого аркуша на принципах трьох «П»: професіоналізм, патріотизм, порядність. Забрати в СБУ не властиві їй функції, наприклад, боротьба з корупцією, економічними злочинами, передавши їх в НАБУ і ДБР, і створити по суті новий державний контророзвідвальний орган, який буде займатися винятково контророзвідкою і боротьбою з тероризмом.

Вони і досі

Колишні агенти КДБ нині працюють на ФСБ і продовжують нести загрозу Україні

Під номером 5 — батько Віктора Януковича.

За п'ять років минулої влади не було професійного «розбору польотів» і внутрішньої жорсткої люстрації в СБУ з метою локалізації і ліквідації наслідків цього грандіозного провалу. Я пропонував керівництву СБУ своє бачення вирішення проблеми. Але йому було не до цього. Спочатку президент Порошенко і голова СБУ Наливайченко впродовж року з'ясували між собою політичні стосунки. Потім уже нове керівництво СБУ потонуло в грандіозних корупційних скандалах, посадовці зловживаннях, про що засвідчують журналістські і депутатські розслідування.

Новопризначений керівник СБУ Іван Баканов — «друг дитинства» Зеленського з одного двору і керівник його виборчого штабу — не професіонал, навіть і дня не служив в армії, як і Зеленський. Щоб отримати доступ до секретної інформації, Баканову змушені були присвоїти звання лейтенанта. Окрім того, його дружина — громадянка РФ. І це, коли Росія воює з Україною!

Злочинна халатність, некомпетентність чи зрада?

Аналогічна ситуація відбулася і в службі зовнішньої розвідки України, головою якої у червні 2010 року Янукович призначив Григорія Ілляшова, народного депутата від Партії регіонів. У радянські часи Ілляшов служив у підрозділі Середньоазійського прикордонного округу КДБ СРСР. Після закінчення вищих курсів контророзвідки КДБ СРСР (1988-1990, м. Новосибірськ) до 1992 року був оперуповноваженим особливим відділу КДБ СРСР. Ілляшов і Якименко зараз переховуються на території РФ або в анексованому Криму.

Призначений Зеленським новий голова СЗР Владислав Бухарев і дня не служив у розвідці, до призначення був народним депутатом, членом фракції «Батьківщина», лідер якої Юлія Тимошенко — агент ФСБ і агент політичного впливу Путіна (про що не раз писали ЗМІ). Про моральні якості, риси характеру, статки Бухарева, його зв'язки із Зе-

ленським і «95-м кварталом» читайте в інтернеті й висновки робіть самі.

У серпні 2010 року Янукович призначив начальником Головного управління розвідки МО України Сергія Гмизу, який у 1991 році закінчив Московську військово-дипломатичну академію (в/ч 22177, сленг — «Консерваторія»), яка готувала офіцерів ГРУ ГШ МО СРСР для роботи за кордоном — розвідників під дипломатичним прикриттям («піджаків» — мовою розвідників), офіцерів «агентурної й оперативної розвідки» (військові аташе), розвідників-нелегалів і офіцерів «оперативної тактичної розвідки».

Янукович присвоїв Гмизи військове звання «генерал-лейтенант», а через рік — «генерал-полковник».

Виникає низка запитань до самого Гмизи. Чи сприяв він мініст-

вав своє зневажливе ставлення до української нації. Серед гучних висловлювань Турчинова, наприклад, є таке: «Українці є богузливою, невдячною, ниючою нацією, яка отримала неочікувану свободу, і які зітхають за безтурботними і в міру ситими деньками рабства... Їх, звичайно, важко назвати великою нацією» («Вечерние Вести», 25.09.2003).

Генерал-лейтенант Олександр Скіпальський, професійний контррозвідник, колишній начальник управління військової контррозвідки СБУ заявив, що за часів помаранчевої команди головами СБУ були два колишні агенти КДБ — Олександр Турчинов і Валентин Наливайченко. Ставити під сумнів інформацію професіонала з майже 40-річним досвідом контррозвідника — не варто.

Наведу лише деякі біографіч-

раторів», які дали йому «путівку» в політичне життя, і одночасно тримати його на контролі для виконання «особливо важливих завдань».

У країні відбувалися великі політичні процеси. Набирали сили Народний рух України, Верховна Рада прийняла Декларацію про державний суверенітет України. Турчинов виступив одним із координаторів Демократичної платформи в КПРС, стає членом Партії демократичного відродження України. Керівництво КДБ і КПРС знали, що СРСР дихає на ладан, і готували запасні фінансово-економічні аеродроми, створювали за кордоном фонди, банки, компанії, які наповнювали державною валютою і «золотом партії» на сотні мільйонів доларів, що вивозилися з країни.

У 1990 році Турчинов створює й очолює Українське відділення інформаційного агентства «ІМА-преса» АПН, яке видає книги і газети, а в 1991 році — очолює Інститут міжнародних зв'язків, економіки, політики і права.

Радянський Союз розвалився. «Вихованці» КДБ виходять з під його контролю, але при негласному сприянні керівників-кадебістів, більшість з яких залишилася в «органях» (хоча абрєвіатура КДБ і була замінена на СБУ, проте суть її залишилася незмінною), йдуть у велику політику і владу.

У 1992 році Турчинова призначають на посаду голови Комітету з роздержавлення і демонополізації виробництва Дніпропетровської ОДА, а в 1993 році він стає радником прем'єр-міністра України Леоніда Кучми. В цьому ж році за його участі створюється партія ВО «Громада» і він стає її лідером. Виходить, як у прислів'ї «Із грядів в князі» — вчора агент КДБ, а сьогодні — державний і політичний діяч.

Колишній всесильні «боси» органи держбезпеки стають підлеглими своїх агентів і політично залежними від них. Комсомольці-агенти КДБ створюють бізнесові структури, приватні банки за рахунок кредитних коштів ощадбанку, які обмінюють на валюту і виводять за кордон. Отримані рубльові кредити знецінилися і перетворилися на копійки за рахунок спровокованої гіперінфляції. Вони стають володарями нашого життя.

Класика жанру при зміні політичних систем. Згадайте жовтневий переворот 1917 року і захоплення влади в Росії євреями-білорусами. Агент царської охорони (охоронне відділення політичного розшуку Російської імперії — прототип майбутнього ВЧК-ОДПУ-НКВС-КДБ-ФСБ) Йосип Сталін під псевдонімом «Рябий» (через сліди віспи на обличчі) стає правителем-диктатором колишнього СРСР майже на 30 років. Результати його правління відомі — голодомори, депортації цілих народів, масові репресії, десятки мільйонів людських жертв...

Чому «еліті» України була не потрібна професійна контррозвідка

Віктор Медведчук був першим заступником голови парламенту, главою Адміністрації президента України, про якого Кучма «стовідсотково знав, що він агент КДБ «Соколовський», який, на думку експертів, завдав багато лиха Україні. До речі, кум Медведчука — президент Росії Путін — у студентські роки також був агентом КДБ.

Компрадорській «еліті» України не потрібна була професійна й ефективна контррозвідка.

Скажу більше, вона для неї дуже небезпечна. Тому впродовж усієї історії незалежності України над СБУ відбувалися недосяжні для здорового глузду експерименти.

У часи президента Кучми СБУ очолював Леонід Деркач, який одночасно був і бізнес-партнером Семена Могилевича, особливо цінного агента російських спецслужб з широкими зв'язками в Україні й Східній Європі. Це відбувалося тоді, коли Могилевич входив у десятку найбільш розшукуваних ФБР США осіб як особливо небезпечний міжнародний злочинець.

Я і Анатолій Єрмак, будучи народними депутатами, неодноразово вимагали від голови СБУ Деркача, міністра внутрішніх справ Кравченка, генеральних прокурорів Потебенька і Піскуна, а також президента Кучми арештувати Могилевича, який неодноразово приїздив в Україну і мав довірчі близькі стосунки з Деркачем, який позитивно характеризував його в пресі.

На одному з аудіозаписів Миколи Мельниченка є розмова президента Кучми і голови СБУ Деркача, який доповідає Кучмі про моє з Анатолієм Єрмаком відрядження за кордон і що ми знайшли «якісь рахунки Пінчука і будемо їх розслідувати» (Пінчук — зять Кучми). Президент дає вказівку Деркачу, що мене і Єрмака «потрібно знищувати» (процитує мовою оригіналу): «Да надо таких уничтожить!». Деркач у відповідь про нас: «Да они зверье просто!». Кучма: «Зверье». Ця їхня розмова була опублікована у ЗМІ.

За часів президента Ющенка вся інформація про Могилевича, в тому числі добута іншими відомостями України, а також мною й Єрмаком, зберігалася в СБУ і була знищена її головою Турчиновим і його першим заступником Андрієм Кожем'якіним. Головною метою цієї операції, як зазначають спеціалісти, було знищення інформації про розгалужену агентурну мережу Могилевича (яка належала російським спецслужбам) в політичній «еліті» і в вищих ешелонах державної влади України та оперативних матеріалів про його кримінальні зв'язки з «газовою принцесою» Юлією Тимошенко.

В інтерв'ю виданню «Главред» 7 грудня 2010 року ексголова СБУ Наливайченко заявив: «Я можу відкрити одну таємницю. В кінці травня 2006 року президент Ющенко поставив завдання з'ясувати і доповісти про зв'язки Могилевича в українському політикумі і бізнесі. Підтверджую, що всі документи, які торкалися виведення з бюджету України мільярдних коштів за тінювими схемами, в яких брали участь злочинні угруповання, до яких були причетні Могилевич і ЄСУ (президентом якої була Юлія Тимошенко), були знищені ще в 2005 році, коли головою СБУ був Турчинов».

Зараз Наливайченко — народний депутат, обраний по списку під № 3 партії Юлії Тимошенко «Батьківщина».

Коли агент косить під ідіота

Нагадаю, 13 січня 2006 року я звернувся до президента Ющенка, генпрокурора Медведька, голови СБУ Дріжжаного, міністра внутрішніх справ Луценка з депутатським запитом щодо перевірки фінансово-господарської діяльності компанії «РосУкрЕнерго», встановлення її засновників та інвесторів, перевірки інформації про участь у підготовці угоди між НАК «Нафтогаз України», «Газпромом» і

«РосУкрЕнерго» двічі засудженого Семена Могилевича. Під час розгляду мого запиту було встановлено, що на початку вересня 2005 року керівники СБУ Турчинов і Кожем'якін знищили 13 томів досьє на міжнародного кримінального авторитета Могилевича. Документи були знищені за день до відправки Юлії Тимошенко у відставку з посади прем'єр-міністра (8 вересня 2005 року).

За результатами перевірки мого запиту Генпрокуратура 22 лютого 2006 року порушила кримінальну справу за фактом зловживання владою або службовим становищем працівниками правоохоронних органів Турчиновим і Кожем'якіним (ч. 3 ст. 364 КК).

12 квітня 2006 року Генеральний прокурор Медведько дав доручення міністру внутрішніх справ Луценку арештувати Турчинова і Кожем'якіна за знищення «Досьє Могилевича».

Медведько збирався пред'явити їм звинувачення в тому, що вони нелегально знищили таємні документи про «кримінальну співпрацю Тимошенко з Могилевичем у другій половині 1990-х років, коли Юлія Володимирівна керувала компанією ЄСУ».

Під час зустрічі з послом США 14 квітня 2006 року Луценко розповів йому про вище наведені факти і охарактеризував наказ генпрокурора арештувати Турчинова і Кожем'якіна як «дурний». Окрім того, Луценко заявив, що його міністерство буде «дотримуватися формальностей», але не візьме зазначених політиків під варту. Він також повідомив послу США, що телефонував президенту Ющенку, і пояснив йому свій «курс бездіяльності». У відповіді на запитання посла Луценко підтвердив, що генпрокурор видав ордер на арешт Турчинова і Кожем'якіна за запитом Ющенка і додав, що Турчинов «знав про все це».

У березні того року Турчинов і Кожем'якін були обрані народними депутатами по партійному списку блоку Юлії Тимошенко, а в травні, прийнявши присягу, отримали рятівну депутатську недоторканність.

Доповідна посла США Джона Хербста за квітень 2006 року за результатами зустрічі з Луценком була обнародована на сайті Wikileaks, який опублікував 250 тис. секретних листів дипломатів США.

Ось і пригодився ФСБ РФ колишній «активіст» Турчинов, який на другому курсі «був премійований поїздкою в Індію і Цейлон», а згодом отримав кар'єрне зростання по лінії комсомолу.

Колишній радянський розвідник, який із 1985 по 1987 рік працював у Вашингтоні в резидентурі ПГУ КДБ СРСР (із 1994 року проживає в США), майор Юрій Швець (з яким я добре знайомий), наголосив: «Зробити таке міг лише винятково корисний ідіот Кремля або особливо цінний агент спецслужб РФ у вищих ешелонах влади України і СБУ. Різниця між першим і другим у тому, що перший не розуміє, що творить, а другий розуміє, що працює на іноземну спецслужбу, і свідомо це робить. Цілком можливий і проміжний варіант, агент косить під ідіота».

Зауважу, я неодноразово направляв депутатські звернення і запити про арешт Могилевича керівникам правоохоронних органів. Результат — правоохоронці не чіпали міжнародного злочинця і агента спецслужб Росії, його навіть не оголосили в розшук. ■

серед нас

«Українці являються трусливою, неблагодарною, пощою нацією, отримавши неочікувану свободу і воздыхающей за безробітними і в меру сытими деньками рабства... Их, конечно, трудно назвать великой нацией»
А.Турчинов, «Вечерние Вести», 25.09.2003г.
<http://www.liveinternet.ru/users/492020/>

ні дані Турчинова, які, на мою думку, є додатковим підтвердженням заяви Скіпальського і зрозумілі для професіоналів спецслужб. У 1986 році Олександр Турчинов на «відмінно» закінчив технологічний факультет Дніпропетровського металургійного інституту. Тоді студента другого курсу як командира будівельного загону преміювали поїздкою в складі делегації ЦК ЛКСМУ в Індію і на Цейлон (Республіка Шрі-Ланка). Ветерани органів держбезпеки пояснюють: щоб у ті часи бути «преміюваним» такою зарубіжною поїздкою, студент Турчинов повинен був бути агентом КДБ. У делегаціях, які їхали за кордон, обов'язково був «наш агент».

Після закінчення інституту з відзнакою Турчинов йде працювати робітником-вальцювальником на металургійному комбінаті «Криворіжсталь». Як згадував він сам: «Після інституту мені пророкували наукову перспективу. І ніхто з викладачів не очікував, що я добровільно піду працювати вальцювальником». Думаю, що Турчинов лукавив. Сказати правду, чому пішов працювати робітником, він не мав права. На думку експертів спецслужб, в інституті, де Турчинов навчався, ходили вперті розмови, що він — «інформатор КДБ». Потрібно було дезавувувати ці розмови і зашифрувати серед оточення Турчинова його зв'язки з КДБ. Тому й було прийнято рішення направити його в Кривий Ріг на металургійний комбінат вальцювальником. Хто тепер міг сказати, що він «інформатор», коли випускника з червоним дипломом розподіляють простим робітником в інше місто?

На заводі Турчинов працював недовго. Був прийнятий кандидатом у члени КПРС (робітників приймали в партію поза чергою) і в 1987 році заводського «роботягу» і «активіста» обирають секретарем райкому комсомолу, а згодом призначають завідувачем відділу агітації і пропаганди Дніпропетровського обкому комсомолу. На цій посаді він перебував до середини 1990 року.

Шаблонна стандартна комбінація КДБ, яку масово проводили в СРСР у період горбачовської перебудови і «нового мислення». «Своя людина» була виведена на орбіту партійно-комсомольського керівництва. Тепер, якщо виникне ситуація, Турчинов зможе замовити словечко за «своїх ку-

ру оборони Лебедеву в розвалі ЗС України? Чи дозволяв російським розвідникам, які мали свій офіс у приміщенні ГУР МО України, робити фотокопії особових справ українських кадрових військових розвідників і їхніх агентів? Чи знав Гмиза, що Лебедев є громадянином РФ, коли Янукович призначав його міністром оборони (згідно зі своїми службовими обов'язками мусив знати)? Якщо знав, то чому не доповів це президенту і не вимагав звільнення Лебедева? Як Гмиза пояснює свій провал по російському вторгненню в Крим і його захопленню? Які заходи вчиняв як начальник ГУР МО щодо недопущення захоплення АРК «зеленими чоловічками»? Як Гмиза «проморгав» віроломне вторгнення в Донецьку область регулярних військових частин ЗС РФ 24 серпня 2014 року — на День Незалежності України? Російський наступ призвів до важких втрат серед українських військових і добровольців.

Як розцінювати такі дії чи бездіяльність Гмизи: злочинна халатність, некомпетентність чи зрада?! Де зараз Гмиза і чи має він статус учасника бойових дій?

За такі дії чи бездіяльність, які, на мою думку, є злочинними, Гмизу треба віддавати під суд, а військовий одяг (який йому дозволили носити після звільнення в запас) замінити на «тюремну робу»!

«Роботяга» й «активіст» Турчинов

Пам'ятаю, після провалу ГКЧП (серпневого путчу) в Москві в 1991 році у ЗМІ були опубліковані матеріали, що Олександр Турчинов у студентські роки був завербований КДБ, працював агентом по релігійній лінії 5-го управління КДБ, виступав проти «бандерівського» Народного руху. Як відзначали журналісти, він не раз відкрито демонстру-

Іван ЛЕОНОВ

Член Української академії архітектури, експерт державного управління у сфері містобудування Віталій Глеба відомий своєю активною позицією у протистоянні незаконним забудовам. Свого часу на посаді заступника головного архітектора міста Києва він разом з однодумцями втілював у життя 80 проєктів підсвітки. За його проєктами світиться Володимирський собор, Києво-Печерська лавра й навіть головна будівля СБУ на Володимирській, 33. Утім, замовивши чай у затишному кафе BURЯК, говоримо про будівельну корупцію, яка, на думку співрозмовника, поширюється завдяки Державній архітектурно-будівельній інспекції (ДАБІ), якою, у свою чергу, роками керують певні «сірі кардинали» галузі.

Згряя тих, що в долі

■ **Пане Вікторе, ви неодноразово публічно наголошували на проблемі тотальної корупції керівництва ДАБІ. За цей час президентом України став Володимир Зеленський, обрано новий склад Ради, сформовано уряд Гончарука. Тоді як ДАБІ й надалі очолює Сергій Кузьмін. Що це означає?**

— На корумпованості керівництва ДАБІ наголошували не лише я. Зокрема, нині вже екзаступник профільного міністра Лев Парцхаладзе заявляв про це під час засідання у липні. Рік тому експрокурор Юрій Луценко збирав всіх керівників ДАБІ і звинуватив деяких у тотальній корупції. В результаті зі своїми кріслами попрощалися ставленики будівельної мафії в Одеській та Херсонській областях.

Пізніше міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ почало створювати нову систему в ДАБІ, колишній керівник ДАБІ Олексій Кудрявцев цим активно займався і я йому допомагав. Тому ця тема не від мене, вона кілька років артикулюється різними експертами. У тому числі команда нинішнього прем'єра Гончарука з офісу ефективного регулювання BRDO понад рік займалася виявленням корупційних ризиків у ДАБІ. І грантоїди всіх мастей — експерти, активісти, архітектори — говорять про те, що далі це терпіти не можна.

Адже голова ДАБІ Сергій Кузьмін та його команда: Наталія Чекомасова, що координує видачу дозволів на будівництво, Олена Айхель, яка координує діяльність територіальних органів ДАБІ, та горе-радники перетворили державний орган на грошовий станок, який лише друкує для них та їхніх кураторів кошти, а будівельна галузь змушена платити данину, ще більшу, ніж за часів Януковича.

■ **Нещодавно глава уряду анонсував звільнення голови ДАБІ в найближчі місяці. У своєму блозі ви навіть порадили прем'єру Олексію Гончаруку і профільному міністру Альоні Бабак не відпускати чиновників ДАБІ у відпустки чи «за власним бажанням», а терміново створити комісію з перевірки діяльності ДАБІ, а за її результатами передати матеріали до правоохоронних органів. Вас почули?**

— Розігнати це середовище було б правильно. Але не просто звільнити, бо там за кожним плаче 7-12 років із конфіскацією. Бо хто тоді відповідь за Платонівський провулок у Києві, де Кузьмін написав експертний звіт, що немає порушень, а зараз закривають школу ім Рильського за пожежними нормами, бо школа прогнала суд. Хто відповідь за садочок №7, який руйнується? За всі дозволи, які видавала Чекомасова? Впевнений, що там є багато цікавих рішень та видано безліч дозволів з грубими порушеннями містобудівного законодавства.

Щодо моїх порад, то це все одно, що я порадив би Трампу, як з буревієм боротися! Я можу порадижити, та чи мене почують? Бо відстань від мене до Трампа, так само, як і до Зеленського чи Гончарука, дорівнює безкінечності. Тому потріб-

■ ЗУСТРІЛИСЯ-ПОГОВОРИЛИ

Віктор Глеба: Немає будівництва без корупції

Екзаступник головного архітектора Києва про будівельну мафію, тотальну корупцію в ДАБІ та зажерливість забудовників

но зменшити відстань між суб'єктами, які потребують консультації чи роз'яснень із тими, хто ці консультації може надати. Але якщо посадовець оточений зграєю тих, хто роками в долі, то хіба ж їм потрібні мої поради?

Сім років я волаю про корупцію в ДАБІ, але всі поради ідуть у пісок. Я був радником урядовців і голови комітету в Раді, думаєте, мене хтось послушав? Нині членам уряду достатньо виконувати закон про будівельні норми, закон про регулювання містобудівної діяльності. А ми чуємо від нової влади, що закони погані. Але хто буде дотримуватися законів, доки не ухвалені нові?

Тому я не плекаю надії жодних, але й не хочу критикувати нову команду, найменш їм треба дати пробігти хоча б один круг, щоб визначити швидкість, чи в правильних трусах біжать, чи номер на місці. А тоді вже аналізувати.

«Кузьмін — це знахідка!»

■ **Оскільки уряд не змінив керівництво ДАБІ одразу, можливо, їм дають шанс?**

— Після гучних анонсів про майбутнє звільнення читаю задекларований прем'єром список найкорумпованіших органів — уже ДАБІ там нема. Запитання: воно вже не корумповане? Чи їм дали місяць-два для того, щоб, може, занесли дещо в потрібний кабінет?

Врахуймо ще й ліквідацію Департаменту економічної злочинності МВС під час першого засідання уряду минулого понеділка. Тобто знищуються структури, які могли хоч якось бити по руках тих, хто порушує державні будівельні норми, Земельний і Водний кодекси. Невже для того, щоб бізнесу вже ніхто не заважав захоплювати землю, прибережні території, знищувати рекреації всупереч будівельним нормам?

Я пропонував колишньому керівництву ДАБІ дуже простий механізм рік тому: міністерство як центральний орган влади перебирає на себе функції нагляду і контролю. І міністр має давати доручення щодо нагляду і контролю. Але нинішнє керівництво не розуміє, що це таке.

■ **Можливо, пан Кузьмін влаштує усіх: і уряд Гройсмана, і уряд Гончарука?**

— Для Гройсмана особа Кузьміна — це знахідка. Бо ця людина не читає, що вона підписує. Такі кадри потрібні багатьом! Він, не дивлячись, видавав сотні дозволів. А його попередника — пана Кудрявцева — звільнили після того, як завдяки нашій системі «Прозорро-ДАБІ» (яку створили разом із сертифікованими спеціалістами ГІС, за підтримки провідних науковців та профільних асоціацій) ми виявили, що видано приблизно 2 тисячі дозволів в обхід законодавства, з порушенням державних будівельних норм (ДБН), з фактажем підтасування, недостовірних даних тощо. Тобто звільнили того, хто відкрив цю завісу. Мені тоді були погрози з боку «смотрящих», які вже 9 років керують цією тінювою галуззю. І тоді я зрозумів, що ми наступили не тільки на хвіст, а й на горло будівельній мафії.

Але дуже швидко було злино в унітаз усе, що було напрацьовано за рік: повністю позакривали реєстри, повністю згорнули «Прозорро ДАБІ», яка дозволяла вносити усі дані онлайн. У законі написано, що куратором ДАБІ є Мінрегіон, який кураторство не здійснює. Бо еквівалент прем'єра Геннадій Зубко виявився беззубим насправді, не зміг вкусити нікого з корупціонерів. Але я не думаю, що

Віктор Глеба.

він був «у темі» чи в долі. Просто він не впливав на ситуацію.

І хоча у липні 2019 року пан Зубко заявив на засіданні уряду, що Сергій Кузьмін повністю провалив поставлені йому завдання на час випробувального терміну, отже, має бути звільнений з посади голови ДАБІ, прем'єр Гройсман таки погодив це кадрові призначення. Призначаючи Кузьміна на посаду, Кабмін закрив очі на конфлікт інтересів при призначенні. Адже голова ДАБІ контролює видачу дозволів на будівництво, які не можна отримати без експертних звітів. А підписував звіти саме він на посаді директора ДП «Укрдержбудекспертиза».

Після призначення Кузьміна повернули з лікарняної відпустки Чекомасову і в реєстрі протягом доби з'явилися 260 дозволів, які не видавалися протягом півроку! Хтось щось заніс — і дозволи з'явилися в електронному реєстрі заднім числом. І тепер ви ніколи не знайдете номер дозволу на об'єкт. Бо пані Чекомасова присвоєно номер стрічки в комп'ютері, і вся база сунеться на один рядок униз. Отже, ви вбиваєте номер, а там Одеська або Харківська область замість Київської.

■ **При цьому фактично об'єкт з'являється в електронному реєстрі ДАБІ?**

— Звісно, утім є нюанси. Раніше ми пропонували, щоб у реєстрі були наступні колонки: адреса, номер дозволу, назва підприємства, і по одному з наступних параметрів: або кадастровий номер земельної ділянки, або територія на карті, яку можна відкрити в електронному вигляді і побачити дозвіл. А зараз у ДАБІ немає копії дозволу, бо дозвіл існує в паперовому вигляді в одному екземплярі, який і видається замовнику. І більше ніхто не може його побачити! І електронна система повідомляє лише, що за даною адресою такий-то замовник отримав дозвіл із таким-то номером. І все. Бо, якщо побачити документ, можна виявити п'ять ознак корупційності документа. А з дозвольною справою я знайду вам ще 50 таких ознак.

Жоден об'єкт не відпускає ДБН

■ **Днями народний депутат від партії «Слуга народу» Олена Шуляк заявила, що потенційна корупційна складова ДАБІ становить понад 3 млрд грн на рік. Це реальна цифра?**

— Не знаю, як вона рахувала. Це лише на Київщині знімають таку суму щороку. В Україні лише на поверхні лежить 1-2 млрд доларів, а не 3,5 млрд грн, як заявила Олена Шуляк і не де небудь, а під час міжнародної конференції «Прозорі послуги для ефективної будівельної галузі». Я одразу попросив дати мені якісь цифри, аналітику, базу врешті решт, але вона зникла.

■ **Якщо цифра занижена, можливо, знаєте реальний рівень корупції, маєте свої прорахунки?**

— У мене є теза: в Україні жоден об'єкт архітектури житлового та торговельно-розважального призначення не відповідає Державним будівельним нормам. Жоден! Аналізував зріз по Києву. Дві третини об'єктів легалізовані, «кришуються» і мають документи, згідно з якими або судом введені в експлуатацію, або Міністерством регіонального розвитку через процедуру погодження і відхилення будівельних норм, або завдяки ДАБІ, де заплінують очі.

Тому, щоб говорити про масштаб корупції треба взяти статистику по мільйонах квадратних метрів побудованого за рік житла і ТРЦ і помножити цю цифру хоча б на 2 долари. Тоді й стане зрозуміло, яку корупційну піну знімають чиновники і «решалі» від бізнесу — прокуратура, суди, поліція. На будівельних майданчиках корупцію шукають марно.

■ **Чому ж тоді неефективним є будівельний нагляд і контроль?**

— У нашій країні з 2011-го знищено до нуля систему державного нагляду в будівництві насправді. Це знищення основ державності, я вважаю. Коли впад будинок у Дрогобичі — загинули 8 людей. Де заявив прем'єра про це? Де покарання посадових осіб, які дозволили перепланування: знести несучі конструкції на першому поверсі під перукарню внаслідок чого й загинули люди.

Закони говорять про державний нагляд і контроль у сфері містобудування, а постанова Кабміну про державний контроль у будівництві, а це процес створення об'єкта будівництва. Тому корупція — не у процесі, а в оформлених документах: вихідні дані, технічні умови, проєкт і дозвіл. І всі ці чотири параметри не відносяться до процесу будівництва, а до оформлення документів. Тому я ніколи не боровся з бетоновозами. А наші інспектори штрафують прораба, бо в нього кран не в той бік повернутий, чи штрафують

будівельну організацію за немитий бетоновоз.

Загалом уряд каже, що треба зруйнувати будь-які перепони на шляху бізнесу. Приклад: забудовник із порушенням генерального плану, детального плану території відбирає 4 га землі в Києві на Дорогожичах. А там квадратний метр вартує 200 доларів, прокалькуюйте. Ми йдемо в суд, доводимо факт, але програємо. Нас відкрито посиляють куди подалі. Це захист бізнесінтересів? Авжеж.

Поїдьте подивіться, що зробили в Одесі: забудували Аркадію, вбухали ЖК на місці санаторію всупереч законам і ДБН. Так це що? Обличчям до бізнесу повертаємося чи ще якимось місцем?

«Обілекування» і тарифи «під ключ»

■ **Виходить, що боротися з корупцією все одно, що з вітраками?**

— Головне тут результат, ефективність. Рік тому я зробив суспільний резонанс, коли пояснив, у якому ганябному стані мости Києва. Тоді ми пропливли під усіма мостами столиці по Дніпру. Знімали всі негаразди з журналістами. Результат який? Кличко списав близько 30 млн грн на обстеження, дослідження, висновки, розрахунки, креслення! Зауважу, що я не в долі, відсотків не отримував. То навіщо мені розказувати про корупцію, щоб хтось через «Прозорро» «спіляв» із київського бюджету пару-трику десятків мільйонів? Скажіть, хіба це результативність боротьби з корупцією? Це показник ефективності?

Катастрофічний стан мосту метро. І одразу тендер: утричі збільшився кошторис ремонту дорожнього полотна мосту метро. І ремонт кілометра мосту обійшовся в один мільярд. Але цього мало, Кличко пішов ще далі, тож на 700 метрів Шулявського шляхопроводу поставлено вже 2 млрд!

■ **Але ж є і приклади так званого «обілекування» бізнесу. Якими є певні тарифи ДАБІ?**

— Коли електронна ДАБІ не працює, дозвіл на кожен квадратний метр коштує від 5 до 7\$. Але там утричі тарифікується: початкові роботи декларативного плану і початок будівництва, дозвіл на будівництво і сам процес будівництва, і третя — введення в експлуатацію. Тому назгал, комплексно «під ключ» забудовнику обійдеться у 10-15 доларів за «квадрат». Залежно від того, хто «кришує» — ГПУ, СБУ чи ще хтось.

Якщо ми говоримо про боротьбу з корупцією, чи знаєте ви про те, що Генпрокуратура в нас є найбільшим забудовником у Києві, бо 65 ділянок вони отримали під будівництво житлових комплексів нібито для своїх працівників. У тому числі — й завод «Арсенал». Скажіть, чи буде ГПУ боротися з корупцією, якщо вона є партнером забудовників?

А щодо «обілекування», то таксі є різні, але за будівництво ЖК менше 50 тисяч доларів немає. Занесли 50 тисяч доларів — «містобуду» (містобудівну документацію. — Ред.) отримали. Не занесли — не отримали. Дуже простий механізм. У будівництві зараз як: якщо немає корупції, то немає і будівництва.

Потрібна політична воля, щоб «обілекування» замінити державним контролем. У Польщі, для прикладу, треба пройти чотири етапи, щоб отримати сертифікат або ліцензію на будівництво. І по іншому ніяк. А в нас інспектори ДАБІ пишуть у звітах після візду на об'єкт: я не знайшов директора, тому не зміг провести перевірку. ■

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

■ НАШІ ГРОШІ

МВФ у перспективі

Припинити співпрацю з Міжнародним валютним фондом нам заважають обмаль іноземних інвестицій, слабка вітчизняна економіка та реальна загроза світової економічної кризи

Україна повністю розрахувалася з кредитами Міжнародного валютного фонду, отриманими за програмою стейнд-бай від 2014 року. Окрилена успіхом нова влада готується і взагалі припинити співпрацю з нашим головним фінансовим донором. Але на шляху до цього — надто багато перепон, причому усунення деяких із них узагалі не залежить від України.

За 2014-й ми вже нічого не винні

Як повідомили в Національному банку України, днями Україна остаточно розрахувалася з Міжнародним валютним фондом за програмою фінансування, що стартувала у чи не найважчому для вітчизняної економіки 2014 році. За даними регулятора, фінальні платежі склали в цілому 156 мільйонів у доларовому еквіваленті.

Тоді, як ми пам'ятаємо, вітчизняна економіка, знекровлена війною та вивезенням золотовалютних резервів командою президента-втікача Віктора Януковича, опинилася у вкрай скрутному становищі. Девальвувала гривня, над державою нависла загроза дефолту. А тому кошти від наших донорів були дуже доречними. Утім програма 2014 року завершилася вже через рік. І в наступному, 2015-му, році ми уклали з МВФ програму розширеного фінансування EFF. Остання проіснувала до грудня 2018 року, коли її було замінено на нинішню програму стейнд-бай терміном 14 місяців і загальним обсягом близько 4 мільярдів доларів. Наразі з цієї суми нам виділили на сьогоднішній день один транш у розмірі 1,4 мільярда доларів.

А вже у вересні нинішнього року може стартувати нова програма співпраці з Міжнародним валютним фондом. І, на думку міністра фінансів Оксани Маркарової, ця програма може стати останньою, далі Україна зможе обходитися без підтримки кредитора.

Схоже, що ця заява — аж ніяк не обмовка «нового-старого» міністра, який вдалося залишитися у новій урядовій команді. Очевидно, українська влада й справді всерйоз розглядає можливість швидкого завершення співпраці з Міжнародним валютним фондом, який упродовж понад двадцятиліття був головним кредитором нашої країни.

Від 5 до 10

Утім головною інтригою першої половини вересня залишаються можливі перемовини з МВФ. У Вашингтоні заявили: вони сядуть за стіл перемовин із новою українською владою тільки після формування уряду. Ця вимога, як відомо, була виконана ще 29 серпня, а отже жодних перепон для діалогу вже не існує.

Оксана Маркарова нещодавно підтвердила, що діалог на лінії Україна — МВФ триває, і навіть у дуже загальних рисах розповіла про програму фінансування, яка готується. «Вона буде новою і трохи довшою», — сказала очільниця Мінфіну. Ще одне сподівання від міністра: Україні, мовляв, вдасться не тільки узгодити цю нову програму, а й виконати її повністю. «Адже за всі попередні роки Україна завжди обривала ці програми», — сказала Маркарова, натякаючи, що

Українська економіка, на жаль, ніяк не може стати повноцінною заміною зовнішніх кредиторів.
Фото з сайту metid.com.ua.

за всі роки співпраці з фондом, тобто з першої половини 90-х років, жодна програма так і не була виконана, і провина за її згортання завжди лежала на нашій країні.

Жодних інших деталей урядовець, ясна річ, не повідомила. Утім, за інсайдерськими даними, які сьогодні оприлюднені у ЗМІ, розмір нової програми складе до 7 мільярдів доларів, а термін її реалізації — 3-4 роки. За іншими даними, обсяг такої програми буде не менше 10 мільярдів доларів, і вона розтягнеться на 5 років.

Обидва прогнози знаходяться у коридорі, який іще у липні оприлюднив заступник глави НБУ Дмитро Сологуб: виходячи зі стандартних умов МВФ і квоти України, обсяг програми може бути від 5 до 10 млрд доларів. На його думку, перший транш за такою програмою можна очікувати в четвертому кварталі 2019 року і його розмір становитиме 2 мільярди доларів.

Економіка наразі не може

Утім найцікавіше навіть не те, а чи справді програма, яка може з'явитися у вересні, має шанс стати останньою для слабкої української економіки і не менш слабкої української держави. Можна, звичайно, плекати надії, що через п'ять років ситуація у державі кардинально зміниться, ми вже фінансово не залежатимемо від Заходу, а отже, не потребуватимемо і його грошей.

Сподівання, звісно ж, прекрасні, але наскільки вони реалістичні? Чи зможуть реформи, які обіцяв президент Володимир Зеленський, зокрема, ринок землі зробити нас незалежними від фінансового впливу Заходу? Чи, може, йдеться про якісь інші фактори?

Фінансові експерти оцінюють ймовірність стрімкого поліпшення нашого фінансового становища досить песиміс-

ГОЛОС ЗВІДТИ

І Арбузов проти

Днями ситуацію зі співпрацею України та Міжнародного валютного фонду прокоментував очільник Національного банку часів Віктора Януковича Сергій Арбузов. Саме Арбузова тоді вважали ставлеником «Сім'ї» та «смотрящим» за фінансовою системою України. Вважається також, що саме Арбузов був причетним до масового вивезення з України значної суми державних коштів.

Сьогодні ж Сергій Арбузов висловив свою думку з приводу заяви міністра фінансів Оксани Маркарової: відмова співпраці з МВФ може свідчити про сподівання нового уряду на інші джерела зовнішнього фінансування. «Смілива заява міністра, яка розуміє, що, як я вже писав раніше — зараз рівень золотовалютних резервів України в 21 млрд умовних одиниць і 14 млрд умовних одиниць зобов'язань за зовнішніми виплатами до 2020 року, говорять про зовсім іншу картину», — пише чиновник, якого звинувачують у розкраданні тих самих золотовалютних запасів.

На його думку, існує домовленість про інвестування з боку США. «Навряд чи Китай або РФ, — логічно продовжує Арбузов і додає: Вона (міністр фінансів Оксана Маркарова. — Авт.) сподівається на гроші від продажу землі і програми приватизації великих держпідприємств... Інших, нормальних, пояснень немає».

ТІЛЬКИ ШТРИХ

Тільки за добрива мінус мільярд

Яскравий приклад прорахунків української економіки — шалені обсяги імпорту у галузях, у яких ми маємо власне виробництво. Так, за вісім місяців 2019 року Україна імпортувала 3,61 млн тонн добрив на суму 955,3 млн доларів. Експорт цієї продукції з країни склав 22,8 тисячі. За даними аналітиків, ідеться про: калійні добрива мінеральні або хімічні, яких ми закупили 138,3 тисячі тонн на суму 40,9 млн доларів, фосфорні добрива мінеральні або хімічні — 67,6 тисячі тонн на суму 15,9 млн доларів, азотні добрива мінеральні або хімічні — 1,29 млн тонн на суму 303 млн доларів, NPK добрива — 1,5 млн тонн на суму 595,5 млн доларів.

Утім від липня в Україні діє заборона на ввезення мінеральних добрив із Росії. Представники вітчизняного хімпromу хоча й вітають цю ідею, адже ембарго дозволило їм трохи розправити плечі, але при цьому заявляють, що ситуація може змінитися і РФ почне обходити заборону, нарощуючи поставки своєї продукції в Україну з інших країн, аби фактично обнулити ембарго України.

Адже, за їхніми словами, кредитні програми МВФ — це плата за проведення реформ у період спадів, пов'язаних або з глобальними, або з внутрішніми економічними кризами. Повноцінних реформ в Україні, як вважає більша частина аналітиків, за останні роки зроблено не було, — щонайбільше можна вести мову про певні стабілізаційні заходи, які мали той чи інший успіх.

Економічна криза у нашій країні триває з 2008 року, коли світом прокотилася фінансо-

ва криза. Коли більшість світу вийшла із кризових явищ, ми продовжували залишатися у стані стагнації. За винятком кількох років, на які припадало певне економічне зростання — 2010—2012, а також останні три роки. Але глобально наша держава так і не стала на ноги після економічного падіння і не сягнула показників, скажімо, за залученими іноземними інвестиціями, хоча би 2006—2007 років.

Експерти пояснюють таку ситуацію відсутністю струк-

турних економічних реформ. А тому ми досі не змогли відчутно наростити експорт, який у нас суттєво поступається імпорту, а також залучити достатні обсяги іноземних інвестицій. Станом на сьогоднішній день вони ледь перевищують 2 мільярди доларів на рік. А тому, як і раніше, повернення раніше взятих позик Міжнародного валютного фонду відбувається не за рахунок коштів, отриманих від вітчизняної економіки, а від нових програм цього ж МВФ.

А значить, говорити про відхід від двосторонньої співпраці наразі ранувато. Звичайно, якщо ситуація не зміниться кардинально і дуже швидко. Наразі ж вести мову про подібні сценарії, на жаль, не доводиться.

Якщо прийдуть інвестори і не прийде криза

Відмовитися від програм Міжнародного валютного фонду — навіть не беручи до уваги, що співпраця з МВФ є позитивним сигналом для інших фінансових інституцій — неможлива вже хоча б тому, що Україні необхідні ці кошти, аби рефінансувати вже взяті борги. Адже, з одного боку, економіка не дає коштів, необхідних для виплат старих боргів, з іншого — інші фінансові донори не дадуть коштів без мовчазної згоди МВФ у вигляді програми, яка працює.

Утім усе сказане стосується сьогоднішнього дня. Надалі ж — можливі варіанти. Якщо, наприклад, нова влада і справді виконає власні ж передвіборчі обіцянки: буде проведена судова реформа, організовано реальний захист власності, плюс завершена земельна реформа, — відповідно, інвестори отримають сигнал, що в Україні все добре і сюди можна вкладати кошти, то гроші Міжнародного валютного фонду нам і справді можуть виявитися не особливо потрібними.

Тим паче в 2021 році пік основних виплат за взятими раніше кредитами вже мине.

Але найгірше у цій ситуації те, що стан справ в українській економіці цими роками залежить не тільки від української влади. За прогнозами світових аналітиків, світова економічна криза — це вже зовсім не страшилка для гравців головних світових бірж, а реальна загроза. І подібний сценарій вже нібито почав реалізовуватися.

Якщо ж світова криза таки буде, то вона у будь-якому разі накритиме Україну. І тоді програма співпраці з Міжнародним валютним фондом знадобиться нашій державі, навіть якщо ми успішно і героїчно подолаємо внутрішні проблеми. Причому у випадку кризи нам знадобиться значно більше грошей, ніж передбачає остання програма співпраці з Фондом.

Відтак через кілька років після завершення кризи ми знову матимемо пік зовнішніх виплат, що завадить нам перервати співпрацю навіть після 2021 року.

І далі по колу... ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Звільнена за «віджим» землі

Керівництво Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру звільнило з посади начальника Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області Світлану Мельничук. Вона проходить фігурантом у кількох кримінальних справах. Днями за місцем роботи та проживання Мельничук проводили обшуки співробітники НАБУ. Їй вручено підозру. Світлану Мельничук підозрюють у незаконному «віджимі» землі та махінаціях із документами на право власності на землю. Тим часом керівник регіональної прокуратури Київської області повідомив про підозру адвокату, який створив та очолює організовану групу для рейдерського захоплення майна підприємства на понад 600 мільйонів гривень.

Жива уповільнилась

У порівнянні з минулим роком темпи збирання кукурудзи відстають на 76%, проте врожайність на 3,4% вища від минулорічної, повідомили експерти компанії «Украгроконсалт». Серед пізніх культур темпи збирання гречки відстають від торішніх на 53,6% з урожайністю на 4% вищою минулорічної, а темпи збирання проса випереджають торішні на 101,5% з урожайністю на 18,9% вищою.

Триває збирання соняшнику, середні показники якого можна порівняти з торішніми (валовий збір — на 1,2% вищий). Сою збираємо вполовину швидше, ніж рік тому, але її врожайність на 5,8% нижча.

Залізниця не встигає за портом

Через збільшення майже одночасно експортних вантажопотоків вугілля, руди і зерна спостерігаються проблеми на залізничному вузлі порту Південний, зізнався голова правління АТ «Укрзалізниця» Євген Кравцов. «По станції Берегова, вузол Південного, на сьогодні є проблема. Ціни на руду пішли вниз, і потрібно все швидко продати. Паралельно те саме відбувається з транзитом. Відкрито новий зерновий термінал MV Cargo і туди різко починає йти зерно. При цьому в зворотному напрямку пішло вугілля», — констатував Кравцов.

Агрототації переформатують

Усі державні дотації, пільги та державна підтримка будуть найближчим часом переглянуті, заявив Микола Сольський, народний депутат, голова Комітету Верховної Ради з аграрної політики та земельних відносин на дискусії «Які фінансові інструменти зроблять ринок землі найбільш вигідним для малих та середніх фермерів». «Думаю, тут очікується найбільш радикальна зміна найближчим часом. Будуть змінені підходи і види дотацій. У більшості випадків вони будуть обнулені», — заявив Сольський. За його словами, всі пропозиції парламентський комітет наприкінці вересня — на початку жовтня передасть у парламент. «Однозначно суттєву частину коштів, із тих, що закладена у бюджет, переорієнтують на різного роду інструменти, пов'язані з викупом землі. У найближчі декілька тижнів це вже буде видно», — стверджує Депутат. Переформатування дотацій обговорюється на всіх рівнях влади. За словами міністра економічного розвитку, торгівлі і сільського господарства Тимофія Милованова, наразі готові 35 варіантів запуску ринку землі.

Кому огірків?

Ринок огірків в Україні минулого тижня характеризувався невисокими темпами збуту і подальшим зниженням цін через велику пропозицію. Продавці говорять про значне збільшення поставок дешевого огірків з парникових теплиць. Це створило проблеми для великих господарств, багато з яких також змушені були вкотре знизити оптові ціни. Ближче до вихідних тепличні комбінати відпускали огірків по 8-10 грн/кг, що в середньому на 18% дешевше, ніж наприкінці минулого робочого тижня. Продукція з парникових теплиць пропонувався до продажу за ціною 6-8 грн/кг, що в середньому на чверть дешевше, ніж тижнем раніше. Учасники ринку кажуть, що зниження цін було досить очікуваним, тому що з кожним днем зростає пропозиція огірків другого обороту, тоді як попит на продукцію залишається порівняно невисоким. І ціна на тепличні огірків в Україні вже в середньому на 21% нижча, ніж у першій половині вересня 2018 року. Тим часом у південних регіонах України розпочалося збирання огірків другої сівозміни.

■ ВИЗНАННЯ

Цінність української «цифри»

Транснаціональна компанія «Сингента» викупила український IT-стартап

Олена ЯРОШЕНКО

Минулого тижня компанія Syngenta оголосила про завершення угоди з придбання української компанії The Cropio Group — провайдера сервісів у галузі цифрового сільського господарства.

Cropio — це система моніторингу та оптимізації всіх процесів сільського господарства. Вона дозволяє стежити через комп'ютер чи смартфон за зміною стану посівів, погодними умовами та ходом виконання польових робіт. Джерела інформації — супутникова зйомка, зйомки з дронів, прогнози з метеостанцій тощо. Окрім того, ця система дає змогу зробити прогноз врожаю. Послугами Cropio вже користуються

компанії 50 країн, переважна більшість із них — у Східній Європі. За словами П'єра Кохадона, генерального директора компанії «Сингента» в Україні, сервіс працює на площі понад 10 мільйонів гектарів. Відтак, купивши Cropio, «Сингента» в першу чергу придбала розгалужену клієнтську базу. Вона вже володіє схожими компаніями на інших ключових ринках світу: у США це Land.db, у Бразилії — Strider, у Китаї — Modern Agricultural Platform. «Непокритою залишалась лише Східна Європа. Ми намагались тут імплементувати один із наших сервісів, але це не принесло бажаного результату, бо він не міг працювати з 1С, що дуже важливо для аграріїв цього

регіону. Тому ми й вирішили придбати компанію, яка вже тут працює. Це дозволить покрити 40 мільйонів гектарів нашими сервісами в усьому світі», — повідомив директор із маркетингу компанії «Сингента» в Україні Костянтин Іванюк. За його словами, розглядалось багато варіантів, у тому числі і компанії з Росії. Але український стартап виявився кращим.

Cropio поєднує усі сервіси (телематика, моніторинг полів чи погоди тощо), тоді як інші компанії надають якісь окремі послуги. Окрім того, за словами Ірега Меєрса, директора з інформаційних та цифрових технологій компанії «Сингента», саме цей стартап зумів стати провідним грав-

цем на східноєвропейському ринку цифрового сільськогосподарського виробництва. Таким чином, придбано своєрідний центр агротехнологічних інновацій в Європі, який допомагатиме сільськогосподарським підприємствам підвищувати стійкість, продуктивність, ефективність і рентабельність.

Суму угоди учасники не розголошують. Але це вже друга велика інвестиція «Сингента» в український сектор IT: у жовтні минулого року компанія запустила в Києві «Лабораторію цифрових інновацій», яка займається розробкою різних сервісів та програм для клієнтів компанії з усього світу. «В Україні сектор IT-технологій стрімко розвивається, тому цілком природно було відкрити цю лабораторію саме в Києві», — каже П'єр Кохадон.

Купівля The Cropio Group, відносно молодого стартапа, дає шанс збільшити вартість та кількість послуг, які надають й інші українські розробники на аутсорсі. А перетин IT та сільського господарства відкриває нові можливості для розвитку. ■

■ НЕБЕЗПЕКА

Чуму спляють із поросятами

На Львівщині довелося утилізувати понад сімдесят тисяч свиней

Оксана СИДОРЕНКО

Черговий спалах африканської чуми цього разу приніс біду на ТОВ «Галичина — Захід», що в селі Кавське Стрийського району. Про це повідомляє ГУ ДСНС України у Львівській області, для утилізації 72,5 тисячі поросят місцевої ферми викопали дев'ять котлованів. У роботах були задіяні 232 людини та 30 одиниць техніки. У межах трикілометрової зони навколо села встановили карантин. Там працюють пости поліції та пости

Африканська чума косить під корінь великі свинокомплекси. Фото з сайту zverovod.info.

для дезінфекції. У ГУ ДСНС у Львівській області зазначають, що ситуація контролюється.

Перших хворих тварин на ТОВ «Галичина — Захід» виявили ще 16 серпня. Тоді лабораторно встановили, що вони заражені вірусом африканської чуми свиней. Він безпечний для людей та інших тварин, але дуже швидко

поширюється і становить загрозу для поросят у приватних господарствах та диких кабанів.

Це перший масштабний спалах АЧС на Львівщині. «Галичина — Захід» — сільськогосподарська компанія зі стовідсотковим іноземним капіталом. На фермі налічувалося 100 тисяч голів свиней. ■

Оксана СОВА

■ ГАЛУЗЬ

Ні рогів, ні копит

Українські фермери позбуваються корів

Останніми роками молочне стадо приватників по селах скоротилося вчетверо-уп'ятеро. Молоді не хочуть працювати за маленькі гроші. Старші — не мають уже здоров'я. «На молоці можна добре заробляти, якщо є своя земля, машина й не треба ходити на роботу», — розповіла сайту «Аграривері» Ольга Стефанюк із села Павлівка Калинівського району на Вінниччині, яка торгує молочними продуктами на вінницькому ринку Привокзальний. — Маю одну корову. В серпні продала другу, бо багато грошей ішло на корми. Десь 15 тисяч гривень витратили за сім місяців. Гро-

ші йшли на солярку, щоб власним трактором зібрати сіно. Додатково купували два тюки соломи, буряковий жом, яблучний жмих. Молоко вигідніше продавати, ніж сир чи сметану. Остання кисне швидко. Сиру мало беруть. Є такі дні, що торгу взагалі нема. Тоді віддаємо товар собакам або бігом щось печемо», — каже жінка.

За словами Олексія Дорошенка, директора Асоціації постачальників торговельних мереж, нині у Польщі молоко коштує вдвічі дешевше, ніж в Україні, а у Литві — у 2,3 раза. Це при тому, що зарплата українців ушестеро менша, ніж у по-

ляків. Ще гірша ситуація з йогуртом, кефіром, твердим сиром. За рік ці продукти в Україні подорожчали на 16 відсотків, — продовжує Дорошенко. — Збити ціну можна за допомогою імпорту. Але молочні продукти швидко псуються. Якщо машини затримуються на кордоні, зіпсоване молоко доведеться вилити там же. Без підтримки держави нічого зробити не вдасться. Треба запроваджувати субсидії для фермерів, ефективну систему дотацій і надавати дешеві кредити. Без цього стимулювати виробництво молока в Україні не вийде. У Європі цьому сегменту завжди приділяли найбільше уваги. Тому й упродовж останніх років українці почали менше займатися господарством. Людям легше купити продукти в магазині. Крім того, підсобне господарство стало не вигідним через подорожчання кормів і добрив. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Донецька область

...Директорка Національного природного парку «Меотида» Надія Долгова показала розчищене її співробітниками джерело, що б'є з-під землі грайливим струменем цілющої води. Виведені убик потоки вже встигли утворити навколо неглибокі рівчаки, якими тепер поважно крокують рідкісні водоплавні птахи. Вони тут житимуть доти, доки навколо зберігатиметься природна тиша й не підуть у наступ люди зі своїми нескінченними господарськими потребами. Чи буде збережена ця хитка рівновага у майбутньому, сказати складно, оскільки місцеві чиновники не поспішають закріпити за «Меотидою» її законні землі. До того ж, значна і, без перебільшення, найцінніша частина цього парку розташована на окупованій території Донбасу. Сепаратисти там постійно проводять військові навчання, тому численне червонокнижне птаство вже розлетілося врізнобіч, шукаючи для життя безлюдні острівці прибережної суші. Загалом крихкий світ природного парку чимось нагадує дитячий калейдоскоп, де кожної миті може з'явитися нова картинка.

Птахи, що не звиваються з людьми

Недавно «Меотида» збагатилася новим офісом, автомобілем і кількома катерами. Гроші виділили на це в Кабміні, це сприйняли екологи як ознаку офіційно визнаної стабільності. Річ у тім, що до війни головним центром природного парку був Донецьк, а його найціннішою перлиною — колонія, яку гніздилися на стріліці Кривої коси. Тут екологи нараховували до 3 тисяч чорноголового ходуна, занесеного до Червоної книги. А також 60 тисяч го-строносої крячки і єдине в Україні «поселення» кучерявого пелікана.

Наразі цей півострів відійшов до так званої «ДНР», тому адміністрація «Меотиди» змушена була переїхати до звільненого Маріуполя й опікуватися територіями парку, які залишилися під юрисдикцією України. Острівці, заселені рідкісними гідрофільними (прибережними) птахами, розкидані на чималій площі, тому без транспорту контролювати їх практично неможливо. «Минулого року проблему було вирішено, — каже завідувачий науковим відділом розірваного війною НПП Олександр Бронсков. — До того часу в Києві, мабуть, не були стовідсотково впевнені у тому, що війна не піде далі».

Без втрачених угідь пташине царство «Меотида» помітно збідніло. Білосарайська коса, що лишилася українською, наразі вже рясно забудована, тому місць, придатних для гніздування гідрофільних пернатих, тут не так вже й багато. Але при-

ЖИВИЙ КУТОЧОК

Пернаті вимагають тиші

Між людьми і війною: як рідкісним птахам вціліти на островах Приазов'я

Пташине царство «Меотида».
Фото з «Вікіпедії».

роді, як не дивно, допомогли нові обставини.

«У нас з'явилася прикордонна застава, й українські військові обмежили доступ відповідальників до заповідної частини коси, — каже Олександр Бронсков. — У результаті там оселилася нова колонія птахів. Це близько 10 тисяч особин крячка рябодзьобого. Частково він перелетів до нас з окупованої території парку. Є тут крячок річковий і крячок малий. Останній занесений до Червоної книги».

Символом же «Меотиди» став чоботар, якого через довгий загнутий вгору дзьоб ще називають шилодзьобкою. Цей рідкісний птах поважно ходить мілководдям, шукаючи собі поживу. А взагалі на території парку, що займає 20 тисяч гектарів, постійно гніздяться 100 видів пернатих, третина з яких — червонокнижні. Ще півтори сотні видів зупиняється тут під час перелетів для відпочинку. Серед них чимало відомих хижаків — орлани, шуліки, сапсани, кібчики. Минулого року сюди (напевно, в розвідку), прилітав і кучерявий пелікан, проте не став гніздитися. Гідрофільні птахи взагалі дуже лякливі, тому потребують особливого режиму тиші. На деякі ділянки парку навіть співробітники навідуються нечасто, аби «підопічні» не відчули загрози від таких візитів і не залишили півострів. У цих місцях екологи планують встановити відеокамери й спостерігати за життям пернатих здебільшого у режимі онлайн. Живе

«кіно» зможуть дивитися і гості «Меотиди».

Чия земля?

Природний парк поблизу Маріуполя виник у 2000 році, об'єднавши кілька заказників — «Білосарайська коса», «Бакаї Кривої коси», «Сланчанські бакаї», «Приазовський чапельник», «Кривокіський лиман», «Соснові культури» і тепер уже окуповану «Криву косу». Десять років тому парк став Національним, але й понині чиновники не спромоглися чітко окреслити його кордони. З одного боку — «Меотида» отримала чіткі інструкції від профільного міністерства, а з іншого — має чимало проблем із владою Новоазовського, Мангушського та Нікольського районів Донецької області, на землях якого розташовані заказники. Приморське узбережжя — надто ласий шматок суші, аби на ньому змогли без проблем розміститися і люди, і птахи.

Свідками такого конфлікту стали недавно і журналісти з кількох областей України, які під егідою Харківського пресклубу завітали до Маріуполя. Картина ще та. Під боком хлюпоче тепле море, всім кортить якнайшвидше пройтися острівцями, заселеними унікальним птаством, а начальник Держгеокадастру в Донецькій області Іван Якименко та директорка парку Надія Долгова ведуть делікатну дискусію на тему: «Чия це земля?». Чиновник закидає еколога відсутністю чітко зафіксованого земельного плану, а ті, у свою чергу, кажуть, що

такий план у них давно є, проте самі чиновники не поспішають його визнавати офіційно.

У результаті виділені парку площі захоплюють забудовники, в яких доводиться відбирати ділянки через суд. Лише недавно було порушено 16 кримінальних справ, 11 з яких адміністрації «Меотиди» вдалося виграти. «Після окупації частини території парку ми взяли ретельно обстежувати інші ділянки і знайшли червонокнижні рослини, які взагалі вперше в Україні описуються, — розповіла пані Надія. — Ми підготували клопотання про зміну меж, нас підтримало Міністерство екології та природних ресурсів України. Але як тільки подавали документи до районних управлінь Держгеокадастру, то землі одразу ж виставляли на аукціон або роздавали АТОВцям чи незрозумілим особам. Мовляв, існує законодавство щодо сільськогосподарських земель, а закон про Червону книгу нікого взагалі не цікавить. Ми багато разів писали до голови Донецької ВЦА, на всіх нарадах ставили це питання, але вирішити проблему так і не вдалося».

Цікаво, що спірні території — це в основному болота, піски та солончаки з ракушняком, що малопродатні для ведення сільськогосподарського господарства. Втім тут щедро ростуть ковила, солодка гола та інші червонокнижні рослини, які охороняє закон. На жаль, добра частина унікального різотрав'я знищена і розорана без попереднього дослідження, хоча

ці території могли б стати для місцевої казни прибутковими туристичними об'єктами. «Розумієте, наш парк не є заповідником, — каже Олександр Бронсков. — Тут природа й люди співіснують. І ми не можемо обмежувати комусь сюди доступ. Водночас прагнемо зберегти для майбутнього рідкісну флору і фауну, якими багате узбережжя».

До війни парку належала двокілометрова прибережна смуга. Тут науковці свого часу знайшли дикий гладіолус, цибулю Регеля і навіть орхідею, яка на Донеччині ніколи досі не росла. Але збереження різотрав'я дуже складно, оскільки місцеві жителі природоохоронні програми «Меотиди» часто сприймають як наступ на їхні власні господарські інтереси. «Вони знають, які рідкісні птахи поряд із ними живуть і які дивовижні рослини тут є, — із сумом констатує Олександр Бронсков. — Але не цінують цієї краси».

Рукотворний пташиний рай

Природа донецького Приазов'я дуже специфічна, бо на сухих, нескінченних і, здається, абсолютно мертвих солончаках приживаються лише особливі рослини, більшість з яких через свою унікальність охороняється законом. Аби вижити цей бідний зелений світ, потрібно створювати спеціальні умови або хоча б залишити природі незайняте господарською діяльністю місце. Власне, джерело, яке нам показувала пані Надія, — один із таких проектів, реалі-

зований при допомозі Фонду розвитку громадських організацій «Західноукраїнський ресурсний центр», Міністерства екології та за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки. Завдяки виділеним коштом фахівці «Меотида» створили не лише сприятливі умови для появи гідрофільних птахів, а й майже трикілометровий туристичний маршрут під назвою «Екологічна стежина». «Цей проект унікальний, — каже фахівець із реакції Вероніка Адамович. — Тут можна спостерігати за тим, як протягом року змінюється колір рослинного ландшафту, бо в різний час квітнуть характерні для тієї чи іншої пори рослини». Є тут і птахи, що заселили утворені від джерела рівчаки, а також мальовничий місток, який веде до джерельного фонтана. Опори і кладку фахівці «Меотида» монтували вручну, стоячи по коліна у болоті, оскільки доступ важкої техніки сюди категорично заборонений. Наразі адміністрація парку розглядає ще шість проектів, які б так само зацікавили туристів й дозволяли поповнювати природоохоронний фонд додатковими коштами. Йдеться, зокрема, про екскурсії в період цвітіння диких гладіолусів на кшталт турів до закарпатської Долини нарцисів.

У парку також намагаються створити сприятливі умови для гніздування рожевих пеліканів. Два роки тому на Білосарайській косі вперше за півтора століття зафіксували два таких птаха, а тепер їх уже семеро. Для України це взагалі унікальне явище. Втім розраховувати на появу великої популяції екологам не доводиться. «Щоб з'явився пелікан, потрібна тиша. Щоб у місцях їхнього гніздування та заселення не було рибалок, — пояснив непросту ситуацію Олександр Бронсков. — Але у Білосарайській затоці активно йде промисловий вилов риби. Незважаючи на це, існує заповідна зона, в яку завдяки нашим зусиллям рибалки не заходять. Тому вперше за багато років тут з'явилися червонокнижний морський голубок та рожевий пелікан. На жаль, останній ще не гніздився, але він постійно тримається на воді».

Найбільш видовищною «Меотида» стає у травні та червні, оскільки тут усі придатні для відкладення яєць ділянки вкриваються суцільним килимом крячків, мартинів та куликів. Є серед них і червонокнижні — морський пісочник, чорноголова вісянка і чорноголовий реготун. Чисельність останнього знедавна зросла до 3 тисяч особин, чим особливо пишаються екологи, адже тепер ідеться про найбільшу колонію цього птаха у Європі. ■

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

Як правило, всі люди мріють про заслужений відпочинок. А найстарший викладач Української медичної стоматологічної академії — професор Максим Дудченко, котрому цими днями виповнилося 100 років, не уявляє свого життя без роботи. Так само без нього важко уявити кафедру внутрішньої медицини № 1, яку він свого часу організував, а потім очолював 31 рік. «Робота для мене — це саме життя, це постійний розумовий розвиток, спілкування з людьми. Як завше, навчаю студентів на конкретних прикладах хвороб, разом із ними проводжу обходи лікарняних палат, і серед молодих не почувуюся старим», — запевняє довгожитель. Цікавиться у шанованого професора, на скільки ж років він почувується у свої сто літ. «В академії досить серйозно підійшли до відзначення мого столітнього ювілею: присвятили йому наукову конференцію, влаштували бенкет у ресторані «Аристократ», під час яких почув так багато добрих слів на свою адресу. Дивно, але при цьому не відчував ваги своїх літ. Нібито взагалі йшлося не про мій вік», — ділиться Максим Андрійович.

■ Ви мені якось говорили, що хотіли б допрацювати до ста літ — і все, — нагадує Максим Дудченко. — Але тепер у вас, схоже, відкрилося друге дихання.

— Та ні, ніякого другого дихання, — заперечує невгамовний чоловік. — Просто сидіти без діла — це не для мене. Хоча й удома не сибаритствую — пишу книги. Останнім часом написав автобіографічну книжку «100 років життя в боротьбі», а також посібник для студентів «Хвороби органів травлення» на 500 сторінок. На жаль, уже підводить зір — от бачите, із лупою не розлучаюся. Попри все, ректор вишу й завідувач кафедри попросили мене продовжити працювати. До речі, на одній зі студентських аудиторій на мою честь відкрили красиво оформлену меморіальну дошку, присвоявши цій аудиторії моє ім'я. Це було несподівано: зазвичай пам'ятні знаки встановлюють по смертю, а я дочекався такої відзнаки за життя.

Працювати Максим Дудченко розпочав у дуже юному віці: був рахівником у сільській раді, старшим піонервожатим, завідувачем бібліотеки. І оскільки за свою роботу одержував копійки, дійшов висновку, що, аби покінчити з бідністю, має неодмінно вступити до вищого навчального закладу. Якось Максим Андрійович зізнався, що обрав справу свого життя не за покликанням, а за матеріальним забезпеченням. Тож спершу професія його і справді годувала, а згодом без неї він уже не уявляв свого життя.

«На першому курсі Ленінградської військово-медичної академії, куди мене прийняли на навчання, мені раптом здалося, що я не туди потрапив, що помилився й маю обра-

ти іншу професію, — пригадує професор. — Прийшов до лікарки й говорю їй: у мене, мовляв, болить серце, а тому хочу, аби мене відрахували з вишу. Вона пильно подивилася на мене й прорекла: «Двері бачите? Так от, зачиніть їх з іншого боку. Я вас не приймала на навчання й відраховувати не збираюся». Отак уникнув, мабуть, найбільшої помилки у своєму житті».

Запитую у Максима Андрійовича, у який період свого життя йому хотілося б повернутися. «Бачите, я пройшов дуже складний життєвий шлях, — зітхає професор. — У 1932—1933 роках через голод змушений був покинути навчання в шостому класі школи й піти працювати рахівником у сільраді. Повернутися в ті роки нізащо не хотів би... Далі — навчання в Ленінградській військово-медичній академії в роки Другої світової війни, коли нам видавали 100 грамів хліба на добу. До речі, маю медаль «За оборону Ленінграда», бо, коли німці йшли в наступ, ми здавали підручники, брали зброю — і в траншеї. Повернутися в той період також не хотів би. 10 років я працював у Трускавецькому військовому клінічному санаторії, мав експериментальну лабораторію й паралельно з лікувальною практикою займався науковою роботою, захистив кандидатську дисертацію, підготував докторську. Що й казати, то був напрочуд плідний період. А потім поїхав у Казахстан організувати Актюбинський медичний інститут. Там усе було надзвичайно складно, бо бракувало пристосованих приміщень, студенти не знали російської мови, а ми, викладачі, — казахської. Загалом пропрацював в Актюбинському медінституті 13

■ МНОГАЯ ЛІТА!

Максим Дудченко: Серед молодих не почувуюся старим

І у сто років можна жити повнокровно й цікаво — це доводить своїм прикладом професор Української медичної стоматологічної академії

Максим Дудченко й у сто років на заслужений відпочинок не збирається. Фото автора.

років: був завідувачем кафедри, деканом, проректором. Мене там досі пам'ятають: у зв'язку з моїм столітнім ювілеєм надіслали привітання й путівку до санаторію. У Полтаві я прожив 45 років — усе б нічого, якби не одна прикра історія. Мій син Олександр (нині професор, доктор медичних наук) свого часу разом зі своєю дружиною закінчили аспірантуру в Москві, захистили кандидатські дисертації. Звісно ж, я хотів, щоб вони працювали в Полтаві разом зі мною. Коли сказав про це ректору, той навіть зрадів: нам так не вистачає, мовляв, висококласних спеціалістів. Але сталося так, що саме тоді від Політбюро ЦК КПУ надійшла негласна вказівка ліквідувати сімейність серед викладачів вишів. Відтак ректор не зміг дотримати обіцянки. Тим часом сина запросили працювати до Москви, де він проживає й нині. Приїжджав на присвячений моєму ювілею бенкет разом зі своєю дружиною, донькою й онукою. Тоді ж згадані мною події добряче пошумували мені нерви, а в підсумку, все закінчилося інфарктом. Узагалі ж переніс три інфаркти».

Максим Дудченко говорить,

що йому жилося легше, коли була жива дружина Віра. Разом їм судилося прожити 53 роки. Останні 20 років Максим Андрійович дає собі раду сам. «Дружина, як і я, була фронтовичкою. Через поранення їй видалили нирку, тож вона не працювала. Натомість створювала всі умови, аби я міг себе реалізувати. Попри те, що в нас не було секретів одне від одного, я ніколи не повідомляв судженій про якісь негаразди, складнощі в моєму професійному житті — оберігав її», — зізнається професор.

Відповіді на запитання, яка риса характеру найбільше заважала йому в житті, Максим Дудченко довго не шукає — звісно ж, найчастіше страждає через власну принциповість: «Пригадую такий епізод: будучи старшим лікарем авіаційного полку, за дорученням Міністерства оборони мав дослідити льотний пайки. Але зробити цього не вдалося, бо їх розікрали. Коли ж командир полку склав чотири фіктивні акти, я відмовився ставити під ними свій підпис, а на останньому написав: «Пайки не досліджувалися, оскільки їх з'їли». Після цього заgrimів на п'ять діб на гауптвахту. Шукаючи справедливість, написав

міністру оборони. У результаті була перевірка, полк розформували, а командир постав перед судом».

«Я зробив у житті все, що міг, — підсумовує Максим Андрійович. — Написав чимало наукових робіт, посібників для студентів, допоміг підготувати дев'ять докторських дисертацій, 30 кандидатських, понад 15 тисяч моїх вихованців стали хорошими лікарями». Загалом свого часу Максим Дудченко був «грозою» для студентів, його навіть побоювалися. Він завжди вимагав знань, бо переконаний: випускати недоучок медичний виш просто не має права.

О 8-й годині ранку Максима Андрійовича вже можна застати на кафедрі. Як і раніше, він ходить на роботу пішки: 2,5 кілометра в один бік і стільки ж в інший — не визнає громадського транспорту. Про поважний вік професора нагадують лише слуховий апарат та лупа в руці. Він дбає про власну фізичну форму — щоранку робить зарядку. Ніяких дієт не дотримується — просто не зловживає їжею, а отже, не провокує зайвої ваги. Скажімо, на сніданок, за його словами, споживає лише яйце, кисломолочний сир і чай. А з лікарських засобів приймає пірацетам, що поліпшує роботу мозку, до того ж є малотоксичним. Головною ж причиною свого активного довголіття професор вважає сприятливі гени. У роду Максима Дудченка чи не всі довгожителі: мати дожила до 98 років, брат — до 90, сестра — до 94.

— Останнім часом відчуваю деяку слабкість: немає тієї енергії, що була до ста років. От як тільки переступив через столітній рубіж, одразу відчув втому, — скаржиться Максим Андрійович.

■ Може, суто на підсвідомому рівні на вас тисне це число? — висловлюю припущення.

— Можливо, можливо, — погоджується професор. ■

■ ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Дівчина і гелікоптери

У Кременчуцькому льотному коледжі уперше в історії цього навчального закладу з'явилася студентка

Марина КРАВЧЕНКО
Полтавська область

Із цього навчального року Кременчуцький льотний коледж, який відомий далеко за межами нашої держави завдяки підготовці висококласних спеціалістів, отримав новий статус. Тепер він підпорядковується не Національному авіаційному університету, а Харківському національному університету внутрішніх справ.

«Завдяки репрофілюванню ми до кінця року маємо отримати два нові сучасні вертольоти Airbus Helicopters, нові комп'ютери, а також кошти на ремонт гуртожитків. Згодом, до 2023 року, передбачено виділити для коледжу ще чотири гелікоптери. Крім того,

нам на третину збільшили держзамовлення на підготовку студентів. Відтепер їх кількість зросла до 198. Основна частина з них опановуватиме льотно-технічні спеціальності», — зауважує директор Володимир Голуєвський.

Із 2021 року на базі коледжу запрацює і новий тренажер пілота. А ще вперше в історії Кременчуцького льотного коледжу студентський квиток отримала дівчина — Христина Сухостаєць, випускниця місцевого ліцею №30.

«Здійснилась мрія мого дитинства — я вступила у льотний коледж, щоб вивчитися і підкорити небо», — говорить новоспечена студентка. Христина — одна з 24 першокурсників, які опановуватимуть гелікоптер. ■

До статусу майбутньої льотчиці додали великий символічний студентський квиток. Фото з «Кременчуцької газети».

■ ЧАС «Т»

«Дуже важко було втрачати друзів у Москві через різнобічність поглядів»

Театральна режисерка Поліна Медведева про те, чому і як можна на 180 градусів змінити життя і реалізуватися в новій іпостасі

Аліна НЕБЕЛЬСЬКА

За тридцять років роботи актрисою у Москві Поліна Медведева зіграла більше двадцяти театральних ролей, зокрема, в постановках Олега Єфремова, Лева Додіна, Петра Штейна. Але вона залишилася Росію і нині працює в Україні.

У її, театральній режисерки, доробку — вже чотири вистави. Серед них «Примари» Ібсена, яку поставила у «Сузір'ї». Спеціальна версія цієї вистави в 2018-му брала участь у Единбурзькому театральному фестивалі у Шотландії. А навесні у київському Театрі на Подолі відбулася прем'єра «Снігу у квітні» за Теннессі Вільямсом.

Із Поліною Медведевою ми поспілкувалися у спокійній та затишній атмосфері її квартири. Вона розповіла про причини повернення з Росії до країни народження, виконання однієї й тієї ж ролі упродовж двох десятиліть та залучення до співпраці у київському театрі німецьких колег.

«Кожна роль дає можливість відкрити щось нове у собі»

■ Ви починали як актриса театру і пропрацювали актрисою 30 років. Який найцінніший досвід із того періоду?

— Досвід того, що з кожною роллю ти навчаєшся. Вона дає можливість відкрити щось нове у собі. Адже кожен персонаж, кожна роль — це зовсім інший характер. І ти повинен у цей характер перевтілитися. Для того, щоб у нього перевтілитися, необхідно у собі знайти якісь риси цього характеру. Це найголовніше. Ти навіть не очікуєш, що можеш діяти так, як твій герой. Будь-який його вчинок ти повинен усередити себе виправдати. А як можна його всередині виправдати? Тільки відкривши щось у собі. Тому цей тридцятирічний досвід — це пізнання, відкриття себе.

■ Карен Стоун — героїня вашої вистави «Сніг у квітні» говорить, що, граючи одні й ті ж ролі, вона байдужіє і тільки вперше грає щиро. Як відчуття виникали у вас, коли ви грали ті самі ролі багато разів?

— Спочатку треба уявити різницю між репертуарним театром в Україні, Москві та американським театром (театральна героїня, за текстом, була американською актрисою. — Авт.). В американському театрі ти граєш прем'єру, наприклад, щодня 30 днів на місяць. Якщо зали продані, то це деякий час граєш. Якщо зал не продається — робиш наступну виставу. 30 днів на місяць грати — я навіть не уявляю, у мене немає такого досвіду.

У репертуарному театрі граєш прем'єру три рази на місяць, потім два, потім один. І щоразу це наче психологічний тренінг. Бо щоразу ти повинен знайти щось нове, щоб не повторюватися. Тому що, як тільки починаєш прикидатися — усе одразу стає мертвим.

Американська система дуже складна. Вона вимагає неймовірної витривалості. Система репертуарного театру м'якша: ти граєш виставу за виставою, у цій виставі пробуєш одне, в наступній — інше. З одного боку, така система надає більше можливостей. Але з іншого... Наприклад, я могла грати одну й ту саму виставу 5-6 років, а то й 10-15. Це також важко, тому що за 10 років ти стаєш іншою людиною, виростаєш.

Була вистава, яку я грала 20 років. Це вистава «Новий американець» за прозою письменника Сергія Довлатова. Коли ми її випускали, мені

було 35. Я грала дружину Довлатова Олену. Це теж цікавий досвід. Ти змінюєшся, і твоя героїня змінюється. Вона росте з тобою, набирається досвіду, вже по-іншому говорить якісь фрази, грає якісь сцени. І партнер твій разом із тобою росте.

■ Як ви бачили дружину Довлатова у свої 35, і якою стала ваша героїня через 20 років?

— За сюжетом, дружина з дитиною їде до Америки, подаючи на розлучення і залишаючи чоловіка у Росії. А він потім їде за нею. В Америці вони знову разом. У них народжується ще одна дитина, і все добре. У 35 для мене тема від'їзду була досить формальною. Мене хвилювали інші теми. У 2015 році, коли я сама вирішила поїхати з Москви, для мене ця тема звучала досить гостро. І сцена прощання стала для мене найголовнішою. Я зовсім по-іншому сприйняла тему від'їзду і прощання з чоловіком через 20 років.

«Важко було втрачати друзів у Москві»

■ Країни вашого життя і творчості: Україна, Росія, Ізраїль. Як причини змусили вас повернутися у країну народження?

— Причин було досить багато. Вони поступово накопичувалися і наклалися одна на одну. Дуже некомфортно стало жити в Росії, психологічно та морально. Спочатку в мене з Москви поїхав чоловік. І я жила на дві країни. Не могла поїхати, тому що в мене хворіла мама і я не могла її залишити. Потім мама померла. Я поховала її у Львові, де народилася. У Росії в мене залишилася донька з маленькою дитиною і своїм чоловіком. Я їздила туди сюди, але розуміла, що вже не залишусь в Росії.

Упродовж останніх років у мене було ще дуже багато роботи в театрі. Я вела акторський курс у Московському державному університеті культури і мистецтв — працювала педагогом і не могла залишити своїх студентів. А потім і курс випустився. І почалися події Майдану. Коли ти там перебуваєш, то розумієш, що брехню вже неможливо терпіти фізіологічно.

Дуже важко було втрачати друзів у Москві через різнобічність поглядів. Москва, на відміну від Києва, — агресивне місто. Там скажений ритм життя, складно жити, потрібно виживати і багато працювати. У Москві всюди шалена конкуренція.

Ось так причини на причини — і в якийсь момент остаточно вирішила, що все, потрібно їхати. І грати вже не хотілося. Морально стало дуже складно і захотілося просто повернутися додому. Тому що я тут народилася, вивчилася. Хоча, окрім могил батьків, мене тут особливо ніхто не чекав. Але я дуже рада, що повернулася.

■ Як вас сприймали і, спрощено кажучи, впускали в український театр?

— Спочатку дуже насторожено, тому що все-таки приїхала з Москви. Перший проєкт у мене був тут спільно з двома моїми актрисами-студентками та двома акторами театру Російської драми імені Лесі Українки. На камерній сцені театру імені Івана Франка ми зробили виставу «Щоденник останнього дня» про життя великої російської балерини Ольги Спесивцевої.

«Я ніколи не думала, що можу поставити виставу»

■ І «Примари», і «Сніг у квітні» — постановки про найважливіше в житті і фатум, який ніхто не може передбачити. Чому ви поставили саме ці вистави?

— Бо в них одна й та ж тема. Насправді я тільки потім зрозуміла, що продовжую ту саму тему. Будь-яка людина у певний період життя, коли трапляються якісь екстремальні обставини, починає переосмислювати своє життя. «Як так сталося? Чому я прийшла до такого кінця? Чому в мене так склалися стосунки із сином?» — у «Примарах». «Чому я, котра все зробила для своєї дитини, виявилася для нього абсолютно чужою, і ми не чуємо одне одного, не любимо одне одного. Я зробила все для того, щоб мій син не повторив долю свого батька... І я... Починаю думати, в чому моя помилка, що я зробила не так?» Про це думає Фру Алвінг всю виставу «Примари» і... знаходить помилку. Йде переосмислення всього свого життя. У фіналі вона озвучує помилку, говорить синові і просить пробачення.

У Карен Стоун, «Сніг у квітні» — теж екстремальна ситуація. Вона раптово закінчила кар'єру в театрі після провалу в останній виставі. Раптово у неї помирає чоловік: у літаку, коли вони подорожували. Вона вимушена залишитися в чужій країні, де у неї немає нікого, бо... спалила в Америці всі мости. Дуже успішна жінка, хороша актриса, владна жін-

Поліна Медведева.
Фото з власного архіву.

ка, яка завжди керувала ситуацією, все чітко знала, потрапляє у ситуацію, повністю протилежну. Її використовують і графиня, і Паоло. Вона відкрилася юнакові, їй так захотілося нарешті любові. І вперше за останні роки відчула себе щасливою: «Я була така поглинута роботою, стільки часу витратила на те, щоб зберегти помітне становище у вищих колах і в світі театру» (цитата Карен за Вільямсом. — Авт.). Увесь другий акт Карен живе тільки тим, як могло статися, що вона потрапила в таку ситуацію і нічого не може із собою зробити? Карен Стоун не може прогнати Паоло, вона повинна пережити приниження, нелюбов, впасти, видихнути, а потім...

Можливо, моє бажання зробити ці постановки переключиться з тим, що я так різко змінила своє життя — покинула все в Москві: і роботу, і квартиру. Раптом такий поворот на 180 градусів. Приїхати і почати все спочатку — не кожен на це здатен.

■ А коли у вас визріло остаточно бажання стати режисеркою? Що вас до цього спонукало?

— Це почалося з педагогічної діяльності. Я почала викладати ще з 1992 року. Спочатку викладала танець, потім — акторську майстерність. Також за роки роботи в театрі у мене накопичився великий багаж — бо працювала з дуже багатьма режисерами, щоразу випускала прем'єру і починала наступну.

Потім настав момент, коли ти розумієш, що можеш почати віддавати, хочеш сам щось створювати. Я завжди дружила з молодими акторами. Багато з них були моїми студентами. У 2009 році у МХАТі почала одну роботу зі студентами — виставу за п'єсою німецького драматурга Гауптмана «Самотні». Тоді прийшла до своєї вчительки літератури, яка викладала у школі МХАТ, і сказала, що хочу працювати режисером. Вона мені відповіла: «Поліно, та звичайно. Ми ж не знаємо себе і своїх можливостей до кінця. Звісно починай». До цього ніколи не думала, що можу поставити виставу. Мені більше хотілося грати. А потім раптом усе змінилося. ■

■ РОДОМ ЗІ ЛЬВОВА

«Українські актори дуже відкриті, дисципліновані та гнучкі»

■ «Сніг у квітні» створювала міжнародна команда. Чи довго довелося чекати згоди на співпрацю від німецького художника Андреаса фон Шліппе?

— Взагалі не довелося чекати. Ми завчасно вели з ним перемовини. В Андреаса саме був вільний час, щоб сюди приїхати. Йому дуже подобалося в Україні, де був уперше. Художник живе у Мюнхені, але дуже добре володіє російською мовою, тому що з російської сім'ї. Його предки виїхали за часів революції.

Мій чоловік знайомий із Андреасом близько 20 років. Вони друзі. Тому це була просто домовленість.

Завдання Андреаса поставила складне. Я хотіла, щоб весь перший акт відбувся наче на вулиці, а другий — у будинку. Але щоб при цьому ми трохи змінювали простір.

■ У декораціях вистави є картина італійського живопису. Чому?

— Це картина Аньоло Бронзіно «Алегорія з Венерою і Купідом». Там кожен фрагмент — символ: любові, пристрасті, зради, ненависті, злості, заздрості. Андреас фон Шліппе не випадково вибрав цю картину. Вона символізує всі людські вади і чесноти. Він дуже довго думав. Я йому сказала, що мені потрібен італійський живопис, але не свангелійські сюжети. І фон Шліппе знайшов. Він розрізав її на 12 фрагментів. Ми думали показувати то один її символ, то другий. Але коли спробували, то один маленький символ, коли розкривали на всю площину, розплився, його не було видно. І ми показали її повністю, але за рахунок ширм усе одно трохи виходили фрагменти.

■ Як вам працюється з українськими акторами?

— Українські актори дуже відкриті, дисципліновані та гнучкі. Вони хочуть спробувати для себе щось нове. Ірина Грищенко, яка грала Карен Стоун, хороша актриса. У нас із нею вникла взаємна довіра. Було цікаво репетирувати, тому що Ірина ставила розумні, глибокі питання філософського, психологічного і людського аспекту вистави, питання розуміння себе в цьому житті.

■ Як ви відбирали акторів для «Примар» на роль Освальда та його матері?

— У Києві в мене є дуже хороша приятелька, актриса з театру на Лівому Березі, заслужена артистка України Ірина Мельник. Ми з нею разом навчалися у школі-студії, вона була на курс молодша. Я вирішила зробити щось для неї. Давно обмірковувала п'єсу «Примари». Ми прийшли в театр «Сузір'я», де маленька домашня сцена. Вирішили, що гратимемо просто по всьому будинку та без декорацій. Починається вистава на сходах. Глядач сидить і чує, як відчиняються двері, по сходах їде пастор, розмовляє. Потім актори виходять у коридор, і глядачі чують їх там. Тобто інколи глядачі взагалі не бачать нікого, тільки чують. Кожен ніби підслуховує чи підглядає, що там таке страшне між героями відбувається. Ця п'єса вдало лягла на натуральну декорацію.

Освальда грає Олександр Бегма. Я його взяла, коли він був ще студентом університету Карпенка-Карого. До цього моменту Саша вже закінчив консерваторію, він піаніст. За Ібсеном, у «Примарах» Освальд — художник, а я розширила і вирішила, що він буде і художником, і музикантом, і композитором. Саша сам написав музику до вистави. Він — дуже обдарована людина. Ми грали виставу двома мовами, щоб підкреслити дистанцію між матір'ю і сином. Щопри всь актори грали українською, а Саша російською, тому що французьку вивчити важко. А потім нас покликали в Единбург на фестиваль. І Саша вивчив роль та грав англійською. Через це вистава повністю повернулася в інший бік: була про Фру Алвінг, а стала про Освальда.

■ Ви досить добре говорите українською, незважаючи на те, що багато років жили і працювали в Росії. Чому вирішили так робити?

— По-перше, я народилася у Львові, там закінчила школу, російсько-українську. Я навчалася в російському класі, але українську мову і літературу викладали щодня. Гарно нас навчали, якщо я потім поїхала, вивчилася, працювала і стільки років жила в Москві, а повернулася і добре розмовляю українською.

Іноді я розмовляю-розмовляю-розмовляю, навіть не замислюючись, а іноді думаю, як сказати те чи інше слово. Потрібно більше читати українською. Я люблю українську мову. Просто люблю її на слух. Вона лірична, м'яка і з гумором. І взагалі в Україні є свій гумор. Він рятує людей. У Росії немає такого гумору. В Україні все легше, все вільніше, значно вільніше.

Григорій ХАТА

■ ЗБІРНА

Справа однієї гри

Розгромивши у гостях збірну Литви, команда Андрія Шевченка зробила вирішальний крок назустріч футбольному Євро-2020

В Україні вже починають потроху готуватися до святкування виходу нашої вітчизняної збірної на чемпіонат Європи-2020. Формально «синьо-жовті» ще не мають путівки на майбутній єврофорум, водночас турнірне становище в групі «В» говорить про те, що команда Андрія Шевченка має величезні шанси на здобуття однієї з двох прямих перепусток від своєї «пульки» на ЧЄ. Перемігши минулого «уїк-енду» Литву, в кваліфікації на Євро-2020 команда Андрія Шевченка набрала 13 очок із 15 можливих, чого раніше у відборах на ЧЄ «синьо-жовтим» ніколи не вдавалося. При цьому дехто зі знайомих футболістів експертів говорить про Євро-2020 для збірної України як про доконаний факт. «Вітаю всіх із виходом на ЧЄ-2020. Залишилися тільки нудні формальності, і дочекається самого турніру», — одразу після яскравого успіху у Вільнюсі заявив знайомий футболіст журналіст, колишній член виконкому ФФУ Артем Франков, хоча згодом заявив, що не варто поспішати з вітаннями, адже це «трохи неправильно».

За певних обставин уже в наступному турі збірна України може достроково оформити свій вихід із групи: для цього, перш за все, 11 жовтня вдома потрібно буде перемогти аутсайдера групи — Литву. «Поки ми своє головне завдання не вирішили, і було б неправильно міркувати, що ми робитимемо на Євро-2020. Попереду на нас чекають дуже важкі три гри. Наше завдання — набрати в них максимум, щоб потрапити на чемпіонат Європи», — відзначив головний тренер української збір-

ної Андрій Шевченко. В останніх двох турах на українську команду чекають непрості суперники — Сербія і Португалія. Однак думається, що в тих поєдинках уже без додаткового психологічного тягаря, маючи омріяні перепустки, «синьо-жовті» просто боротимуться за статус кращої збірної групи.

Як для лідера групи, матч у Вільнюсі «синьо-жовті» провели доволі показово, здобувши розгромну перемогу — 3:0. «Ми дуже задоволені результатом. Команда показала хорошу цілісну гру, хоча ми й припустилися кількох необов'язкових помилок у захисті», — сказав Шевченко.

По суті, єдина проблема, з якою зіштовхнулися українські збірники у Вільнюсі, — штучне покриття на арені протистояння. «На таких полях, як у Вільнюсі, грав на початку своєї кар'єри. — відзначив півзахисник «синьо-жовтих» Тарас Степаненко. — До них звикнути непросто. Відскок інший, специфічний, потрібен час, аби звикнути. Проте вважаю, що ми контролювали гру і заслужено перемогли».

Водночас футболісти української команди відзначають неймовірну підтримку вітчизняних уболівальників у столиці Литви. «Величезне спасибі нашим уболівальни-

У Вільнюсі проти місцевої національної команди українська збірна грала, як удома.
Фото пресслужби УАФ.

кам за те, що приїхали й підтримали нас в іншій країні. Їхня заслуга в перемозі дуже велика», — наголосив «вінгер» «синьо-жовтих» Андрій Ярмоленко

Президент Української асоціації футболу Андрій Павелко додає: «Сьогодні ми грали ніби удома. Думаю, що це відчули усі. Окремо подяка за дружбу з литовською федерацією, з литовськими уболівальниками, які сьогодні показали, що Литва і Україна — це одна загальна команда однодумців». Перемогу ж, за словами очільника Української асоціації футболу, команда Андрія Шевченка здобула, перш за все, для наших героїв, котрі повернулися з російського полону додому.

Щодо самої гри проти литовців, то підопічні Шевченка подарували своїм шанувальникам ще один поєдинок високого рівня, порадувавши їх і змістовними діями, й красивими голами. Водночас у вівторок збірна України вільна від ігор відбору. Відтак використає цей день для контрольного поєдинку проти збірної Нігерії. «Знайти на цю дату суперника з Європи було дуже складно, адже це не день товариських матчів. Тому УАФ пішла на те, щоб зіграти з африканською командою. Це дуже хороша команда, призер Кубка Африки. Буде цікаво перевірити наші можливості», — пояснив вибір опонента Шевченко.

Додамо, що нігерійців збірна України прийме в Дніпрі, де «синьо-жовті» не грали з 2009 року, коли під час відбору на ЧЄ-2010 українські збірники переграли Англію (1:0).

Литовські футболісти не надто часто турбували ворота Андрія П'ятова.
Фото з сайта lff.lt.

На стадіоні Литовської федерації футболу збірна України досить швидко пристосувалася до специфіки синтетичного поля, а 31-річний натуралізований бразилець Марлос забив свій дебютний гол за «синьо-жовтих».
Фото з сайта unian.net.

ТАБЛО

Чемпіонат Європи. Кваліфікація. Група А. Косово — Чехія — 2:1, Англія — Болгарія — 4:0.
Турнірне становище: Англія — 9 (3 матчі), Косово — 8 (4), Чехія — 6 (4), Чорногорія — 2 (4), Болгарія — 2 (5).

Група В. Литва — Україна — 0:3 (Зінченко, 7; Марлос, 27; Малиновський, 62; У: П'ятов, Болбат, Кривцов, Матвієнко, Миколенко, Малиновський (Безус, 80), Степаненко, Зінченко, Ярмоленко (Циганков, 60), Яремчук (Мораес, 65), Марлос), Сербія — Португалія — 2:4 (Міленкович, 68; Мітрович, 85 — Карвальйо, 42; Гедеш, 58; К. Роналду, 80; Б. Сильва, 86).
Турнірне становище: Україна — 13 (5), Португалія — 5 (3), Люксембург, Сербія — 4 (4), Литва — 1 (4).

Група С. Естонія — Білорусь — 1:2, Німеччина — Голландія — 2:4.
Турнірне становище: Півн. Ірландія — 12 (4), Німеччина — 9 (4), Голландія — 6 (3), Білорусь — 3 (5), Естонія — 0 (4).

Група D. Ірландія — Швейцарія — 1:1, Гібралтар — Данія — 0:6, Грузія — Данія — 0:0, Швейцарія — Гібралтар — 4:0.
Турнірне становище: Ірландія — 11 (5), Данія — 9 (5), Швейцарія — 8 (4), Грузія — 4 (5), Гібралтар — 0 (5).

Група E. Словаччина — Хорватія — 0:4, Уельс — Азербайджан — 2:1.
Турнірне становище після 4 матчів: Угорщина, Хорватія — 9, Уельс, Словаччина — 6, Азербайджан — 0.

Група F. Румунія — Іспанія — 1:2, Норвегія — Мальта — 2:0, Фарери — Швеція — 0:4, Румунія — Мальта — 1:0, Швеція — Норвегія — 1:1, Іспанія — Фарери — 4:0.
Турнірне становище після 6 матчів: Іспанія — 18, Швеція — 11, Румунія — 10, Норвегія — 9, Мальта — 3, Фарери — 0.

Група G. Ізраїль — Македонія — 1:1, Словенія — Польща — 2:0, Австрія — Латвія — 6:0.
Турнірне становище після 5 матчів: Польща — 12, Австрія — 9, Словенія, Ізраїль — 8, Македонія — 5, Латвія — 0.

Група H. Ісландія — Молдова — 3:0, Франція — Албанія — 4:1, Туреччина — Андорра — 1:0.
Турнірне становище після 5 матчів: Франція, Туреччина, Ісландія — 12, Албанія — 6, Молдова — 3, Андорра — 0.

Група I. Кіпр — Казахстан — 1:1, Шотландія — Росія — 1:2, Сан-Марино — Бельгія — 0:4.
Турнірне становище після 5 матчів: Бельгія — 15, Росія — 12, Казахстан — 7, Шотландія — 6, Кіпр — 4, Сан-Марино — 0.

Група J. Вірменія — Італія — 1:3, Фінляндія — Греція — 1:0, Боснія — Ліхтенштейн — 5:0, Вірменія — Боснія — 4:2, Фінляндія — Італія — 1:2, Греція — Ліхтенштейн — 1:1.
Турнірне становище після 6 матчів: Італія — 18, Фінляндія — 12, Вірменія — 9, Боснія — 7, Греція — 5, Ліхтенштейн — 1.

Микола Степанець
головний тренер ГК «Мотор» (Запоріжжя)

«Присмно грати проти переможця Ліги чемпіонів, а ще присмніше — його перемагати».

Григорій ХАТА

■ ГАНДБОЛ

На чемпіонській межі

Гандболісти запорізького «Мотора» в рідних стінах переграли чинного тріумфатора найсильнішого клубного турніру Старого світу

Потужний буревій валить навіть великі дерева. Таку аналогію використали в гандбольному клубі «Мотор» для того, аби описати яскравий успіх запорізької команди в другому турі групового етапу СЕНА-ліги над чинним переможцем Ліги чемпіонів — македонським «Вардаром». У головному клубному турнірі Європи український чемпіон грає вже далеко не перший рік, проте нагод пограти там із гандбольною елітою континенту у «мотористів» було не так уже й багато.

Водночас, уперше заявившись до Східноєвропейської гандбольної ліги, запорізький клуб одразу отримав нагоду позмагатися з кращою європейською командою минулого сезону. Напередодні візиту македонського гранда до Запоріжжя російський легіонер «Мотора» Ігор Сорока заявив: «Ми дуже добре граємо вдома, тому хочемо виграти у переможця Ліги чемпіонів, аби заявити про себе, про свої можливості. Тож настрій на гру буде неймовірний». І українському чемпіонові неабияк вдалося здивувати іменитого опонента.

«Якщо чесно, ми їхали сюди по перемогу. По ходу матчу сподівалися на нічию, але у кінці програли. Я думаю, сьогодні був хороший матч для обох команд. А головне, публіка була в захваті від гри. Вітаю «Мотор» із заслуженою перемогою. Ми зустрічаємося з цією командою уперше, і вона виявилася для нас дуже сильним суперником», — визнав головний тренер «Вардара» Давид Хосе Пісоеро.

У македонському клубі наголосили, що через ігри в

У матчі проти «Вардара» естонський легіонер «Мотора» Денер Янімаа чотири рази вразив ворота переможця минулого розіграшу ЛЧ.

Фото прес-служби ГК «Мотор».

СЕНА-лізі вони активно готуються до нового сезону в Лізі чемпіонів. А після невдачі в Запоріжжі «Вардару» є над чим працювати. Очільник «Мотора» Микола Степанець відзна-

чив, що його колективу було дуже приємно грати проти знаної в Європі команди, а ще приємніше — перемогти тріумфатора ЛЧ. Водночас наставник «мотористів» наголосив: «Уся

боротьба попереду, в суперлізі».

Відзначимо, що вже традиційно кращими в складі українського чемпіона були легіонери. Найвищою результатив-

■ ТАБЛО

СЕНА-ліга. Група А. 2-й тур.
«Мотор» (Україна) — «Вардар» (Македонія) — 32:31 (12:11; Пуховський (6) — Дібіров (6)).
Турнірне становище: «Мотор» — 6, «Вардар» — 3, «Воеводина» — 3 (1 матч), «Татран» — 3, «Нексе» — 0, «Пекінський спортивний університет» — 0 (1).

ністю за свій клуб відзначилися білорус Пуховський, словенець Вуйович та естонець Янімаа. Примітно, що двоє останніх до Запоріжжя перебралися в літнє міжсезоння, проте, як видно, досить швидко знайшли спільну мову з новими партнерами.

«Дякуємо команді «Вардар» за прекрасну гру. Для нас це великий досвід — зіграти з переможцем Ліги чемпіонів. Саме у таких іграх ми ростемо і розвиваємося. Вважаю, що матч був рівним. Хлопці віддали багато сил, відважно боролися. Без сумніву, в кінці, коли суперник не реалізував пенальті, нам добре пощастило. Проте наш головний старт іще попереду», — заявив лівий крайній «Мотора» та збірної України Захар Денисов, акцентуючи увагу на тому, що в запорізькому клубі все підпорядковано підготовці до суперліги. ■

■ ТЕНІС

Сенсаційна персоналія

Дійшовши до півфіналу Відкритої першості США, Еліна Світоліна знову повернулася на рекордну для себе третю сходинку рейтингу WTA

Григорій ХАТА

Прима вітчизняного тенісу Еліна Світоліна — знову третя ракетка світу. Після того, як у 2017 році їй уперше в кар'єрі й історії тенісної України вдалося потрапити до «топ-трійки» рейтингу Жіночої тенісної асоціації, талановита уродженка Одеси знову піднялася на третю сходинку світового табло про ранги. А повторити своє попереднє рекордне досягнення Еліна змогла завдяки участі у півфіналі цьогорічної Відкритої першості США. Просунулися ж далі турнірною сіткою Світоліній не дозволила легендарна Серена Уільямс, котра доволі легко, без шансів для українки, виграла півфінальний двобій — 6:3, 6:1.

Після того як американка, посяяна на турнірі під восьмим номером, вибила з розіграшу найрейтинговішу тенісистку, здавалося, що в колекції 37-річної Уільямс-молодшої нарешті з'явиться 24-й за ліком «одиначний» «шолом». Утім Се-

рені знову не пощастило. На очах своїх співвітчизників вона програла четвертий поспіль фінал турніру «Великого шолома», в якому її кривдицею стала 19-річна Б'янка Андреєску з Канади (6:3, 7:5). Донька іммігрантів із Румунії стала першою представницею Країни Кленового Листя, котрій вдалося виграти турнір із найпрестижнішої тенісної серії. Несподіваним успіх Андреєску є й в іншому контексті, адже за останні 15 років Б'янка — перший тійейджер, який виграв «шолом». До неї в юнацькому віці (17 років) в 2004 році «трав'яний» «гранд слем» виграла росіянка Марія Шарапова.

«Від самого початку фіналу я намагалася змусити Серену якомога довше грати кожен розіграш. Думаю, така тактика в подальшому дещо знітила мою суперницю», — сказала після гри Андреєску, котра завдяки тріумфу на «Ю-Ес оупен» в рейтингу WTA піднялася з 15-го на п'яте місце.

За словами новоспеченої тріумфатор-

На очах у легендарної Серени Уільямс 19-річна Б'янка Андреєску цілує головний трофей «Ю-Ес оупен».

Фото з сайту [tennis.com](http://www.tennis.com).

ки Відкритої першості США, вона вже не раз чула, як порівнювали її та Серени стилі гри. «Нам подобається грати агресивно й завершувати розіграші якомога швидше. До того ж ми обидві вважаємо подачу своїм потужним інструментом. Однак мені хотілося б уникати подібних порівнянь і бути індивідуальністю», — наголосила Андреєску.

Цікаво, що в оновленому рейтингу WTA — на відміну від двох останніх своїх суперниць на «Ю-Ес оупен»-2019 — Серена Уільямс була змушена зробити крок донизу. При цьому на вершину жіночого табло про ранги піднялася Ешлі Барті з Австралії.

Щодо чоловічих баталій на кортах

«Флешинг Мідоуз», то в неймовірно запеклій боротьбі головний приз отримав зірковий іспанець Рафаель Надаль, котрий, без перебільшення, вигриз трофей у 23-річного москвича Даниїла Медведєва. У битві досвіду та молодості перемогу в п'яти сетах відсвяткував титулований іспанець, забравши до своєї колекції четвертий за ліком «американський шолом», — 7:5, 6:3, 5:7, 4:6, 6:4. Водночас успіх на «Ю-Ес оупен» не дозволив Рафаєлю потіснити з чільної позиції в рейтингу АТР серба Новака Джоковича, щоправда, його відставання від лідера чоловічого тенісу тепер обліковується лише кількома сотнями залікових балів. ■

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
ВІВТОРОК, 10 ВЕРЕСНЯ 2019

КАЛЕЙДОСКОП

БАТЬКИ І ДІТИ

Чарлі — злісний неплатник аліментів

Відомий актор відмовляється утримувати своїх дітей

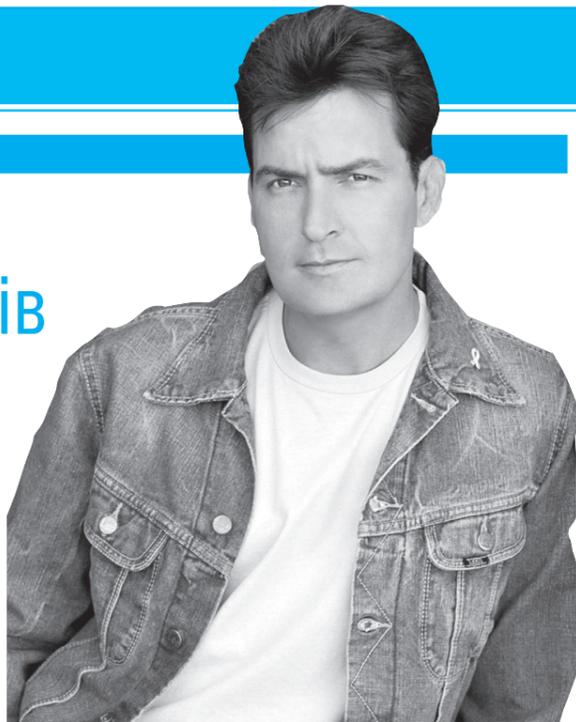
Дара ГАВАРРА

Ще недавно зірка Голлівуду Чарлі Шин був пестунчиком долі — знімався в суперпопулярному серіалі «Два з половиною чоловіки», отримував мільйонні гонорари, крутив романи, а то й просто гуляв, як і його кіношні герой, з красунями, смітив грішми. Та все у цьому світі має початок і кінець, а після сварки з продюсером серіалу через постійні пиятики і загули Карлоса Ірвіна Естевеса (справжнє ім'я Шина) та розриву контракту настали сутужні часи для актора. До всього, з'ясувалося, що Чарлі ВІЛ-інфікований, про що він оголосив на одному з ток-шоу, аби різні шантажисти з його оточення не мали приводу виманювати з нього гроші за мовчання. Тож фінансова скрута не забарилася нагадати про себе.

Та одна з колишніх дружин Чарлі Шина, Деніз Річардс, не вважає всі ці причини приводом, аби не платити їй аліменти на утримання двох їхніх дітей — 13-річної Семюел та 12-річної Лоли. Із судового позову, який вона подала на колишнього, відомо, що Чарлі завинив їй майже півмільйона доларів, адже вже давно не надсилає їй жодної копійки. Сам же обвинувачений божиться, що переживає скруту, тож виплачувати аліменти не може. Проте недарма ж кажуть, що «муж і жона — одна сатана», тож Деніз чудово знає всі статті доходів колишнього чоловіка, і навіть підказала ви-

сокому суду, де можна пошукати кошти — скажімо, надходження відсотків від прибутків серіалу «Два з половиною чоловіки», який «крутять» на багатьох каналах у десятках країн світу.

Ця історія, яка не личить справжньому чоловіку, тягнеться вже три роки, відколи Чарлі Шин звернувся до суду з про-

Чарлі Шин.

ханню зменшити аліменти на утримання його дітей (у нього є ще й близьниці від третьої дружини Брук Мюллер) до мінімуму, проте суд відхилив його прохання. Тоді актор просто перестав платити матерям своїх дітей без жодних на те підстав. Та суд у США справедливий, тож дітей не скривдить... ■

ханням зменшити аліменти на утримання його дітей (у нього є ще й близьниці від третьої дружини Брук Мюллер) до мінімуму, проте суд відхилив його прохання. Тоді актор просто перестав платити матерям своїх дітей без жодних на те підстав. Та суд у США справедливий, тож дітей не скривдить... ■

Варка ВОНСОВИЧ

У жителя англійського містечка Блекпул Метью Пола Діснея, як і в більшості людей планети, є свої дивацтва — він піднімається в гори з... тренажером для веслування. За його словами, подібні сходження він провів уже в 13 країнах світу. Цього разу британський морпіх вирішив підкорити найвищу гору Європи — Монблан, та щось пішло не так: Метью майже піднявся із закріпленою на спині ношею на вершину, та почалася негода, тож довелося вантаж залишити на горі, а самому спуститися вниз. Ця дія 35-річного британця викликала і хвилю обурення як серед французької місцевої влади, так і в соцмережах. Окремих людей розізлило, що хтось буде залишати на їхній легендарній горі

ДО ВЕРШИН!

Французи обурюються, світу не варто потішатися

Англійський ветеран піднімався на Монблан із тренажером для веслування

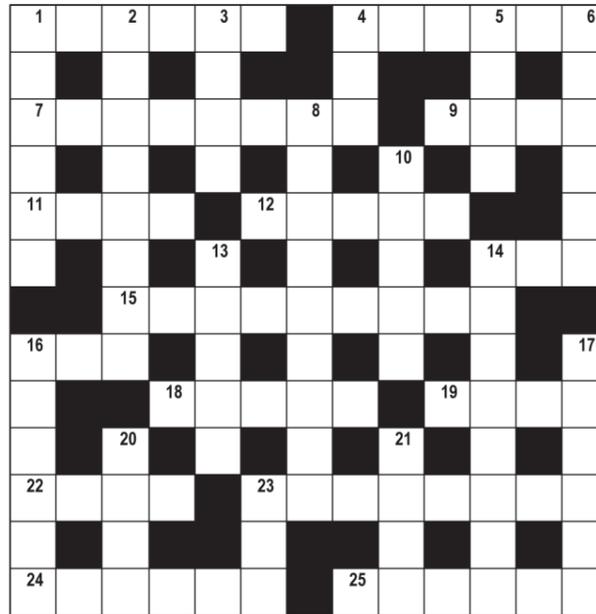
всякий мотлох, натомість влада була стурбована тим, як спустити вниз тренажер, адже для цього знадобиться, швидше за все, гвинтокрил — а це недешево задоволення. Дійшло до того, що мер французького містечка Шамоні звернувся до президента Макрона терміново ухвалити закон проти людей, які завдають

гори шкоди, а ще — провокують лавини та обвали. Також мер зазначив, що рахунок за вимушену операцію він надіслав у посольство Великої Британії на суму 1800 євро.

Тим часом Метью збирався піднятися з тренажером на висоту 4810 м і там гребти, тим самим привертаючи увагу до про-

блем ветеранів. Мета, звісно, благородна, а от методи — під питанням.

До речі, не так давно неподалік вершини Бен-Невіс, що в Шотландії, було знайдено піаніно, а на вершині гори Сноудон, що в Уельсі, виявили... автомобіль. Можливо, це який тонкий англійський гумор? ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №100

По горизонталі:

1. Звільнений днями один із лідерів УНА-УНСО, який більше п'яти років провів у російській в'язниці. 4. Український режисер, якого пропонують висунути на Нобелівську премію миру. 7. Копія ключа чи документа. 9. Дерев'яний плуг. 11. Тварина з родини оленевих, прудка і граційна. 12. Місто, де традиційно проходить Форум книговидавців. 14. Представник індіанського племені з високою культурою, знищеного конкістадорами. 15. У стародавній Греції — вигнання небезпечних осіб, злочинців за межі міста, держави без права повернення. 16. Поема Тараса Шевченка, яка стала причиною його заслання. 18. У стародавній Русі — селянин який входив у селянську громаду і сплачував данину феодалові. 19. Український поет, якому присвячений фільм «Заборонений». 22. Кількаповерхове ліжко в тюрмі чи бараках. 23. Рослина родини бобових, цінний корм. 24. Верхній одяг без рукавів у Карпатах. 29. Господар, власник.

По вертикалі:

1. Атрибут священника, підвіска для розкурювання ладану. 2. Герой повісті Данієля Дефо, який більше 20 років прожив на безлюдному

острові. 3. Християнський святий,покровитель воїнів. 4. Давньоєгипетський бог хаосу і смерті. 5. Дракон чи змія у польській міфології. 6. Міст через яр, провалля, залізничні колії тощо. 8. Морський птах. 10. Наукова професія Петра Франка, молодшого сина Івана Яковича. 13. Частина стовбура дерева або куща від кореня до крони. 14. Підробка, створення видимості процесу. 16. Військове звання в армії УНР, командир підрозділу. 17. Національність Кости Хетагурова. 20. Вірусна хвороба. 21. Чоловік і дружина. 23. Прізвисько героїні однойменного роману Шарлотти Бронте. ■

Кросворд №98 від 4 вересня

ПРИКОЛИ

Чула, що в стильній жінки туфлі та машина повинні бути одного кольору. Купила жовті туфлі, якраз до «маршрутки» підходять.

— Дідусю, навіщо ви вчите іврит? Ви збираєтеся виїхати в Ізраїль?

— Я вивчаю іврит, щоб, коли помру і потраплю на небо, міг би поговорити з Авраамом і Мойсеєм. У раю всі говорять на івриті.

— А якщо після смерті ви потрапите в пекло?

— Ну, російську я вже й так знаю.

Жінка свариться з чоловіком:

— Кручуся цілий день, як дурепи в колесі.

— Не дурепи, а білка.

— У білки є шуба, а в мене немає, тому я дурепи.

Чоловік повертається пізно вночі додому й каже дружині:

— Ти ніколи не вгадаєш, де я був.

— Я вгадаю, але спочатку послухаємо твою версію.

Привів дівчину до себе на кухню, сказав: «Давай, вражай мене», а сам пішов у магазин. Вона зжерла все, що було в холодильнику, і лягла спати. Нормальний підхід. Одружуся, напевно.

ПОГОДА

11 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: невелика хмарність, без опадів. Вітер південно-східний, 3-8 м/с. Температура вночі +12...+14, удень +27...+29.

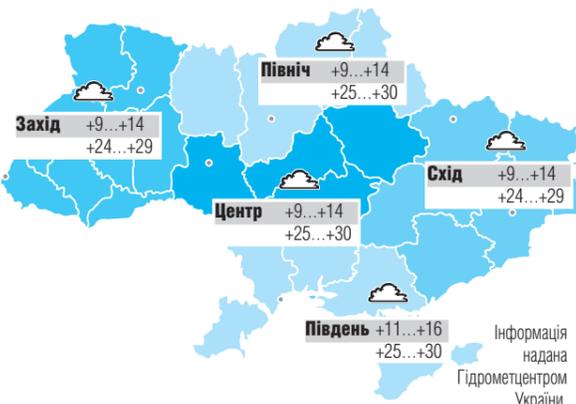
Миргород: без опадів. Уночі +11...+13, удень +26...+28.

Вінниця: без опадів. Уночі +11...+13, удень +27...+29.

Одеса: без опадів. Уночі +15...+17, удень +25...+27.

9 вересня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 21-23 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 20.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без істотних опадів. **Трускавець:** уночі +8...+10, удень +23...+25. **Моршин:** уночі +9...+11, удень +24...+26.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефони редакції: 044-361-62-61;
з мобільного: 094-926-32-61
Електронна пошта редакції: ukmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009100 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 537 **Верстка та виготовлення фотоформ** — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер) **Тираж 86734**